

Pealinna turg kevadpühade eel.

Foto A. Kask.

Handwritten signature

TSENTRAAL

N° 6
1 9 3 4
30 senti

Stylized cursive text: Haudise Haud

SEGAFOSSFAAT 22—23%

ON KÕIGE TULUSAM FOSFORVÄETIS.

Ülesvõtte Viljandi näituselt.

SUVINISU väetiskatsed 1933. a. Särevere ja Vana-Võidu riigi mõisades andsid järgmise keskmise tulemuse ühelt hektarilt:

	Teri	Põhku
Ilma fosforväetusega	1316 kg.	1477 kg.
2 kotti segafosfaati	1594 „	1856 „
Enamsaak	278 kg.	379 kg.

Võttes 1 koti segafosfaadi keskmiseks hinnaks Kr. 4.80 saame enam saadud nisu hinnaks 3¹/₂ senti kg., samal ajal, kui nisu müügi hind oli 15—18 senti. Lisaks sellele veel põhu enamsaak.

„ESIMENE EESTI KINDLUSTUSE SELTS MAJA“

„EEKS-MAJA“ on kõige vanem ja oma tüsedate reservide ning arurikka kindlustusvõtjate pere tõttu võimsaim ühistegelisi kindlustusasutusi Eestis.

„ESIMENE EESTI KINDLUSTUSE SELTS MAJA“ („EEKS-MAJA“) kindlustab õnnetuste vastu: tule-, elu-, klaasi-, koduloomade ja murdvarguse kindlustuse aladel.

„EEKS-MAJA“ JUHATUS:

TALLINNAS, LAI TÄN. 1, TEL. 438-85.

KONTORID: Tallinnas, Lai 1, tel. 445-07. Tallinnas, Harju 29, Tallinna Majaomanikkude Pank. Tel. 427-49.

OSAKONNAD: Tartus, Suurturg 7, tel. 9-78; Valgas, Vabaduse 6, tel. 36; Viljandis, Tallinna 13, tel. 1-73; Petseris, Kastani t., tel. 1-02; Rakveres, Lai 17, tel. 1-64.

AGENDID IGAS LINNAS,
ALEVIS JA VALLAS.

Ühisus
„Estonia Eksport-
tapamajad“

Tallinnas

on
suurim varustaja
igasuguste tapamaja-
ja vorsti-, konservi-
ning seebivabriku
saadustega.

Ühisuse oma lihakauplused
asuvad:

LIHATSENTRAAL 1

Tallinnas, Estonia pst. 27,
tel. 462-82,

LIHATSENTRAAL 2

Tallinnas, S. Pärnu m. 57,

LIHATSENTRAAL 3

Tallinnas, S. Tartu m. 101,

LIHATSENTRAAL 4

Tallinnas, Jaani 3,
tel. 457-14,

LIHATSENTRAAL 5

Tallinnas, S. Tartu m. 52,

LIHATSENTRAAL 6

Pärnus, Vee 9, tel. 96,

LIHATSENTRAAL 7

Nõmmel, Turuplats,
tel. 523-76,

LIHATSENTRAAL 8

Tallinnas, Vabriku 3,

LIHATSENTRAAL 9

Tallinnas, Kopli, Bekkeri
tehas 1,

LIHATSENTRAAL 10

Tallinnas, Paldiski m. 1,
tel. 438-93.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu pea-
staabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide,
telefon 451-94

Tegev toimetaja kapten A. Treufeldt,
telefon ametis 451-89,
kodus 465-01.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Väljaandja: Kaitseliidu Peastaap.
Kaatõõ arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvi-
tamata ja tagasisaamiseks markimata
käsikirju alal ei hoita.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: a üks lehekülj
teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti
järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 6

1934

SISUKORD:

J. Köpp — Seesama meel... Jutlus.

A. T.: 1919. 20. III 1934.

E. P.: Kevadpühad.

E. L.: Kaitseliidu suusatajad Salpaus-
seläs.

A. P.: „Sõdur“ 15-aastane.

A. P.: S. M. Ü.

J.: Kl. Paide patarei.

E. P.: Aprill!!!

J. Aia: Ratsakaitseliitlased eelposti
teenistuses.

J. L.: Tartumaa maleva suurtüki-
meeste õppuselt.

— Kaitseliidu elu.

Ehitustehnika
ja
projekteerimise
büroo

arhitekt N. Kusmin

Ehitusplaanide ja eel-
arvete valmistamine

Tööde juhatamine ja
järelvalve

Oman plaanide alla-
kirjutamise ja tööde
juhatamise õiguse

Ehitusnõuanne ja
ekspertiisid

Kõnetunnid oma büroos
kella 11—2

Tartus, Suurturg 3
Telef. 1-39 ja 10-72

NARVA KALEVI MANUFAKTUUR
ENDINE PARUN A. L. STIEGLITZI

KALEVIVABRIK

ASUTATUD 1846. A. NARVAS.

Suurmüük ja ladu Tallinnas, Jaani tän. 11, tel. 446-36 ja 446-38.

Kauplus: Narvas, kalevivabriku juures, tel. 26. Avatud äripäevil kl. 9-12 ja 14-17.

Valmistab kõrges headuses maitserikkais, moodsais mustreis ja värvides puhtvillaseid meeste ja naisterahva **palitu ja mantli-riideid, ülikonnariideid, fraki ja smokingiriideid, naister. kostüümiriideid, kaitsevaelaste ja kaitseliitlaste riideid, kooliõpilaste kalevit j. n. e.**

Kõik kangad kannavad vabriku märki, mida ostmise juures tähele panna!

Iga tõsine isamaalane ostab ainult kodumaal valmistatud kaupa, vähendab seega tööpuudust ja hoiab ära valuuta kohutavat väljavoolu välismaale.

Kaitseliitlased-laskurid!

Kaitseliitlased-laskurid!

Uuesti avatud uutes moodsates ruumides
esimese järgu restoraan-kabaree-dancing

«MAXIM»

Baaris külmad, soojad suupisted, külmad napsid.

Mängib parim trio. Muusika algus kell 7

Igal laupäeval ja pühapäeval kabaree parimate kabareejõudude juhatusel.
Igal pühap. kella 5 tee.

Hinnad väljaspool võisilust.

Hinnad väljaspool võisilust.

• Esimese järgu kook.

Eeskujulik ja täpne teenimine.

Lõbu- ja tujuküllane koosviibimine kaitseliitlastel pärast laskeharjutusi.

Nõmme, Turupl. 1, telefon 520-25. Om. **E. Männik.**

TARTU
EESTI MAJANDUSE
ÜHISUS

Tartus, Holmi tän. 12—18

Osakonnad:

Tartus, Võru tän. 4,
Räpinas ja Pukas

Suurem ja vanem ühis-
tegeline ostu-müügiühisus
Eestis

Asutatud 1908. a.

Laos alati saadaval sood-
satel tingimustel

põllumajandus-
likke-,
r a u a-,
n a h a- ja
koloniaalkaupu

Müük suurel ja väike-
arvul

„E R I K A“
Vd. Tõnisson & Co

**Seemne-
kauplused**

Tartus, Suurturg 2, abikauplu-
sed: Poe tn. 9

Viljandis, Tallinna tn. 5,
„Seasaares“.

Rakveres, Lai tn. 21

Soovitame

aedvilja-,
lilled-,
söödajuurikate-,
ristikkeina-,
timoti-

seemneid

Täieline vastutus idane-
mise ja sordiehtsuse
eest

Puukoolist:

viljapuid,
marjapöösaid,
ilupuid ja
pöösaid

Müügikoht Tartus:

Viljandi 7, Näituse aia
kõrval

Vaksali 23

EESTIMAA
PÕLLUSAADUSTE
ÜMBERTÖÖTAMISE

O/Ü „VIRU“

ASUTATUD 1910. AASTAL.

KARTULITÄRKLISE-
VABRIKUD;
RAKVERES,
JÕHVIS,
KADRINAS.

TALLINNA KONTOR:

SUUR KLOOSTRI 22/18.

TELEFONID: 438-43 ja 438-45

SÕJAVÄE MAJANDUSÜHISUS

Pikk tän. 11

TALLINNAS,

Pikk tän. 11.

(end. Heinmanni kohviku ruumides.)

TELEFONID: kontor 452-06, ooteruum 452-07, külmade toitude köök 452-08.

Avasime laup., 24. märts.

**Pudu-, riide-, koloniaal-, deli-
katesskaubad, napsid, kül-
mad toidud.**

Kõik tellimised täidetakse ka tele-
foni teel täpselt ja tuuakse koju
kätte.

Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 6

Tallinnas, laupäeval, 31. märtsil 1934

X aastakäik

Geefama meel...

„Geefugune meel olgu ka teil,
kui Kristusel Geefusel oli...“
Wih. 2, 5.

Inimese meel on see, mis annab mõtte elule, väärtuse tööle ja püüdele, kujundab viimaks inimese saatusse — nii palju kui inimene on siin kaastegew. Ei ütle wanaõna ilmaaegu: igauks on oma õnne sepp. Mis waimu laps oled sina, olen mina? Nii küsime eneselt, nii ka teistelt. Mis muud tahame sellega kindlaks teha kui seda, misugune on see meel wõi need mõtted, tunded, mis juhivad meid, walitsewad meie sees ja meie üle.

Meie elu, meie kogemused kõnelewad meile: inimese tundmine on puudulik, ta süda on nõder, ta meel on muutlik. Ja seepärast leiame oma hinges igatsust selle meele järgi, mis tõuseb ja tõstab kõrgemale kaduwusest, jõuetusest, ekslikkusest. See on meel, mis kannab eneses Jumala wäe pitserit, meel, milles saab awalikuks Jumala igawene aupaistus, meel, milles nõder inimeselaps leiab otse ühenduse Kõigewägewama taewa ja maa Isandaga. See on meel, milles kajastub kõik, mis on Jumalas ja Jumala juures.

See meel on astunud inimeste kessele kõige selgemalt, täiuslikumalt Jeesuses Kristuses. Tema jumaliku olemise au paistab läbi aastasadade ja -tuhandete — walgustades, puhastades, pühitseades, õnnistades inimtonna teed siin töö ja kannatuste, wõitluse ja kaotuste, elu ja surma maal.

Kuidas awaldata see meel ennast meile — otsejärele, igatsejärele? Lõpmata palju on teid ja wiise, mis toowad teda meie ellu ja kogu inimtonna ellu.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb halastusest — ja tema elu on täis halastust.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb õigusest — ja ta elab õiguses.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb usust — ja ta usaldab täieliselt oma Isa, kes taewas.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb armastusest sõbra ja waenlase wastu — ja see armastus täidab teda wiimse filmapiilguni.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb rahust — ja tema sees on rahu ning ta toob rahu.

Jeesuse meel on see, et ta kõneleb Jumala tahtest — ja ta on täiesti sõnawõttlik igas asjas, tuni surmani.

Nii on Jeesuse sõna alati ta tegu. Inimesed mitte ainult ei kuule tema kõnet, waid näewad seda. Tema elu on tema sõnade tõeliku tehaistus ja tema meele mõjuwam ilmutus. Jeesus ei anna mitte ainult õpetust, ei, ta annab määratu palju rohkem — ta annab elu. Mida enam jüngrid käisid tema järel, seda enam omandasid nad selle meele, mis oli temas, seda põhjalikum muutus sündis nende meeles, nende elus.

Kas wajame seda meelt, mis oli Jeesuses Kristuses? Kas igatseme, kas tahame olla tõelikud ja õiglased, head ja ustawad, alandlikud ja kindlad, kas tahame anduda kogu oma hinge paremate, ilusamate, õilsamate ihadega Jumalale, kes on igawene walgus ja elu, tööde ja armastus?

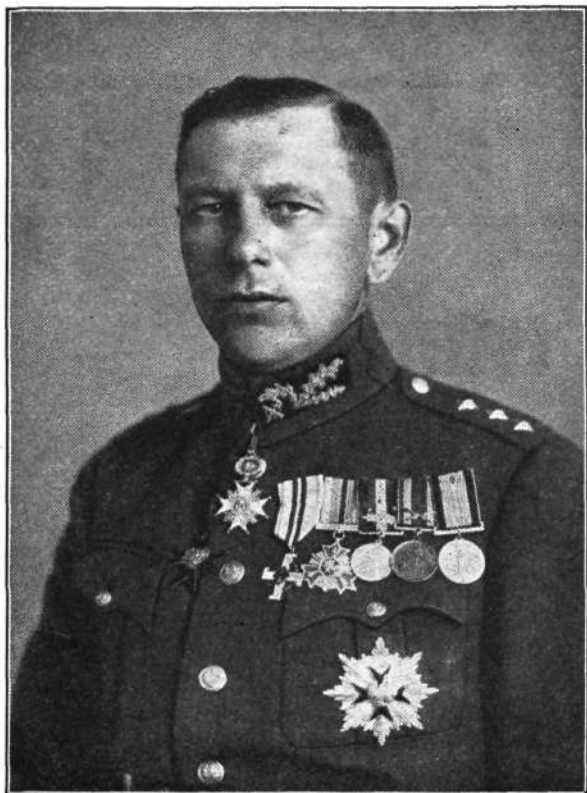
Õnnistunud Kristuse meel lehwib alalõpmata meie kohal, heljub meie kessele, otsib teed meie südamesse.

„Uga nii mitu, kui teda wastu võtsid, neile andis tema meelewilla Jumala lapsiks saada...“

(Joh. ew. 1, 12.)

Kewadpühiks „Kaitse Kodu!“ kirjutanud kaitse-
liidu wanematekogu liige rektor **Johan Rõpp.**

1919 ²⁰/_{III} 1934

Kolonel K. PRAULS, Latvia aizsargide ülem

Keset maailmasõja järellainete raugema hakkavat möllu tekkis meie liiduriigi Latvia vabatahtlik rahva omakaitseorganisatsioon — aizsargs.

Tollal, kui suurriigid pöördusid tagasi jõupingutustega nõrgestatud koduse elu uuesti korraldamisele, ajasid noored Balti rajariigid alles oma esimesi vagusid. Ajaloo keeris tahtis, et need noored riigid kohe oma tekkimisel pidid asuma raskele sõjateele, ja vaid rahvaste tugev iseteadvus ja väsimatu vabaduspüüe on neid toonud tänapäeval nauditava ja õnnestava iseisvuse ja rippumatuse juure.

Selleks Läti rahya alatise püüde üheks väljendajaks on ta kaitseliit — aizsargid. Suured ja vastutusrikkad olid ülesanded, mis aizsargide õlgadele tulid kuulsusrikastel vabadusheitleuspäevadel. Nendega tuldi täiel määral toime. Mida aizsargid Latviale ja ta julgeolekule täna-

päev tähendavad, kinnitab see suur usaldus ja poolehoid, mida rahvas oma vabatahtlikule kodukaitsele igal sammul üles näitab. Ja organisatsioon ise ja ta töö tänapäeval — see on sügav ja suurejooneline. Kodukaitsejaks olla on igale läti mehele ja naisele suurimaks eneserahuldavaks ja rahvuslikuks uhkuseks. Ja tagajärjed — me oleme sel alal tänu oma tihedaile sidemeile ja sagedastele kokkupuudetele alati-tekst tunnistajateks suurele tagajärjekusele Latvia kodukaitse tugevusest, elust ja tööst.

Ajalugu on meie mõlemad rahvad oma saatustes sidunud tihedalt. Ta on juhtinud, et ka mõlemate maade vabatahtlikud kodukaitsealati on olnud ja on ustavad ja südamlikumad sõbrad.

Selle vana ja alati elujõulise sõpruse ning sügavate ühiste aadete ja ülesannete nimel tervitab eesti kaitseliidu pere 15 aasta juubelpäeval Latvia kodukaitset — mehi ja naisi, vanu ja noori — soovides palju õnne ning suuri ja ilusaid päevi ja kordaminekuid ka tulevikus.

A. Treufeldt.

Kolonel BOLSTEIN, esimene aizsargide ülem

KEVADPÜHAD

Nende kombeid ja traditsioone vanasti ja nüüd.

Kristlikus maailmas pühitsetav suur nädal, mis algab palmipuudepühaga, sisaldab õige palju esivanemate ebausunnuseid. Nende pühade pidamise kombed ja traditsioonid on segatud paganusse tagasiulataivate ebausugemetega. Ja seda mitte ükski meil, vaid ka kõigi teiste rahvaste juures.

Muistsed paganusepühad ei olnud nii kindlaile kuupäevile määratud kui kristlaste pühad. Neid seoti aastaajaga: kevadise karja väljalaskmisega ja künniga ning sügisese viljalõikamise ja -koristamisega. Kirik määras pühad kindlaile tähtpäevile, välja arvatud lihavõtted, mis Nikea kirikukogu otsuse põhjal peetakse pühapäeval pärast pööripäeva esimest täiskuud, s. o. 22. märtsi ja 25. aprilli vahel. Ühes sellega liiguvad ka muidugi nelipühad.

Kirik ei sallinud paganlike pühi, seepärast püüti neid määrata ajale, mis paganusepühadega ei sattunud kokku. Kuid hoolimata sellest põimiti neisse paganuse rituaalikombed, mille jäänused on säilinud tänapäevani iga rahva juures iseviisi, vastavalt rassi iseloomule, geograafilisele seisundile ja ümbritsevale loodusele.

On loomulik, et asjasse mittepühendatuile ei ole harilikult selge, missugune komme on pärit ristiusust ja missugune paganuserituaalist ning kuipalju nad on üksteist mõjutanud.

Arvurikaste näidete hulgast tooksime ainult mõningaid, nüüdisaja lihavõttepühade pidamise kombeile iseloomulisemaid.

Me teame, et nädal-lihavõtteid pühitsetakse palmipuudepühil Jeesuse viimse teekonna mälestuseks Jerusalemma. Piibliloost leiame, missuguse rõõmu- ja ülistamishõisetega teda võeti vastu ning kuidas talle tasan-dati teed palmiokstega. Teame samuti kuidas seda tänapäev pühitsetakse kirikus, kus pajuokstele antakse sümbolne tähendus. Kuid rahva hanepajude või paju-kasside komme läheb mitmeti lahku kiriklikest kombeist. Võib oletada, et pajuokste kasutamist kevadpühil tunni meil enne ristiusu siia saabumist. Seda näidet kinnitavad järgmised asjaolud. Pajuoksad poleks kunagi toonud kaasa nii laialdast taigu, kui see oleks ainult ristiusuga importeeritud komme. Tähele pannes rahva kombeid sel alal leiame, et hanepajude kultust tarvitatakse rahva hulgas õige mitmeks otstarbeks, mis on igivana päritoluga ja kahtlemata tarvitusel olnud enne ristiusu siia saabumist. Pigemini võib öelda, et paganusest päritud hanepajude kultus sulatati palmiokstega ühte ja nii jäid pajuurbade taiad kestma. Vähegi täielisem ülevaade urbade kultusest rahva juures viiks pikale, seepärast ei saa siin käsitada üksikuid pruuke, vaid mainime lühidate sõnadega üldist seisukorda.

Kõige rohkem on tarvitusel „urvitamine“ või „urvamine“, mis seisab selles, et magajat inimest või looma lüüakse urbadega. Urvamise viisid ja kombed on õige lahkuminevad. Peagu igas maakohas tehakse seda ise- viisi, kuid tähendus ja tagajärjed on enam-vähem ühe- sugused. Kõigepealt peab see tooma tervist ja õnne ja hoidma haiguse eemale. Sama laialdaselt tarvita-

takse pajuoksi sigivuse ja viljakasvu õnnistuseks. Veelgi kaugemale arvatakse ulatuvat urbade mõju. See edendavat isegi kosimist. Sel otstarbel urviti tütarlapsi ja kästi pihuga võtta urbi ning vaadata järele: olid urvad paaris, järgnes abielu. Kui aga ei olnud siis ei maksnud loota mehelesaamisele.

Tänapäev ei ole linnades need pruugid enam laialdaselt tarvitusel ja ka maal rohkem arenenud kohtades on nad sel kujul, nagu neid tarvitasid esivanemad, peagu täieliselt kadunud, kuid pajuokste kultus on jäänud siiski püsima kõikjal ja selles ei ole mitte väikest osa etendanud esivanemalt päritud alateadlik vaist.

Ka suur-neljapäeva pühitsemine on seotud kommetega, mis vihjavad muistseile kevadpühile. Kõik toimingud on suunatud sellele, et loodusande meelitada enese kasuks. Mõistagi, kunas siis loodust veel meelitada, kui mitte kevadel.

Nii suur-neljapäeval kui ka -reedel toimetati kohendamistööid mitmesuguste tööriistade juures, missugune toiming oli seotud erilise tseremooniaga, et kutsuda välja õnnistusrikkaid tagajärgi suviseile tööle. Kalurid korraldasid võrke ja muid püüniseid, lootes suurt saaki, kütid valmistasid linnuvilesid, -paelu- -sil-museid ja tedrekujusid, laevamehed leidsid midagi parandada laeval ja põllumehed kõbisid hobuseriistu, et loomad suvel ei väsiks.

Hilisel ajal, kiriku mõjul, on need kombes paljudes kohtades jäänud unustusse ja koguni igasugune töö ja algatus pandud keelu alla, vastasel korral ebaõnnestub töö kogu aasta. Kõige rohkem on sellane vaade lõonud läbi Läänemaal. Mujal tuntakse seda vähem.

Ka ennustusteks tarvitati seda päeva. Tüdrukud ja lapsed pidid hommikul kandma tuppa laaste, et nende järgi ennustada linnupesade leidmist ja mehelesaamist. Väike-Maarjast on pärit koguni õige omapärane komme. Seal soovitatakse abielupaarile, kel ei sünni poega, toimetada järgmiselt: mees võtku suure-neljapäeva öösi naise jalust kinni ja vedagu teda nahkapidi kolm korda ümber maja. Selle järele sündivat neile poeg. Saaremaal kästakse jällegi ihualasti hommiku vara äestata põldu, mis pidavat olema mürgiks muttidele. Et neid alati hoolitsevad ilu ja kosjade eest, siis ei puudu muidugi ka kosmeetilisi taigu. Nad peavad kase all sugema pead ja ütleva: juuksed nii pikad nagu kaseoksad ja selle järele pöörduma igasse ilmakaarde järgmistesse sõnadega:

„Kosjad tulgu, teised mingu, kolmandad seisku koja taga“. Siis ei tarvitsenud enam karta, et poistest tuleb puudu.

Suur-reedel pidi eriti hoolitsema vaikuse eest, vastasel korral oli karta suuri piksekahjusid. Ka selle kombe algidud ulatuvad vanemaisse aegadesse, kui pühitseti hingede-aega ja surnute kultust, mis nõudsid täielist vaikust ja rahu. Hilisel ajal on seotud seda ristiusuga, mida eriti iseloomustab keeld sel päeval tarvitada kurikat pesu pesemisel, sest see tähendavat Jeesuse küljekontide kloppimist. Ka reedel olid neid platsis ning valmistasid igasuguseid maagilisi nõia-

rohte peigmeeste köitmiseks, olgugi et samal päeval ei lubata abielluda, sest siis olevat abielu õnnetu.

Naistel oli teisigi raskeid toiminguid. Nad pidid naabreilt laenama mune, et soodustada munasaaki ja kanade edenemist. Kuid laenata ei tahtnud keegi, sest see pidi laenajale tooma vastupidiseid tagajärgi. Et kuskilt saada muna, selleks tarvitati igasuguseid riukaid ja kavalusi.

Üks levinumaid suur-reede kombeid oli „kaarna-kivi“ otsimine. Rahvasuu ütleb:

Kui kaarna munad ära keedetakse, pessa tagasi pannakse ja kaaren näeb, et kõige haudumise peale vaatamata poegi ei ilmu, lakkab ta haudumast, lendab Jordani ääre ja toob sealt „kaarna-kivi“, et sellega ristida mune. Kivi jääb pessa ja kes selle leiab suur-reedel, omandab kõikvõimsa talismani, mis jagab õnne, annab tarkust ja peletab haigused. Selle omanik võib muutuda isegi nägema-tuks ja mõista kõikvõimsaid linnukeeli.

Suur-laupäev on munade keetmise ja värvimise päev. Rahvasuu püüab lihavõtte-munade põhjust seletada kristluse alusel. Kinnitatakse, et vanasti Eestis ei söödud lihavõttemune. Mulgimaal näiteks kuni viimase ajani küpsetati lihavõtteks korpe, kuna munadest ei peetud suurt lugu. Samuti ei tunta Tormas lihavõttemune, vaid nelipühi. Viimasel ajal on levinud veel jänese-kultus, mis on meile täiesti võõras. See komme on uuemal ajal Saksamaalt impordeeritud peamiselt postkaartide kaudu. Meie rahvas ei usu jänese munatoomise võimesse.

Munade kultuse kohta on levinud kaks laiemalt tuntud versiooni: Maarja viinud Pontsius Pilatusele kuld-muna, et Pilatus ei mõistaks Jeesust hukka, või Maarja Magdaleena läinud keiser Tibeeriusele viima rõõmsõnumit, et Jeesus on tõusnud üles ja kinkinud keiserile sel puhul punase muna.

Munade värvimine kevadpühade ajal on küll õige vana päritoluga komme muil mail (seda tunti juba vanas Greekas), kuid meile on see kindlasti toodud Saksamaalt, kus oma ajal munade värvimine ja nendega mängimine kirikuis oli sedavõrd üldine, et kiriku valitus oli sunnitud segama vahele. Sel põhjusel on rahvas ka munade värvimist sidunud Kristusega. Ebausu kombeist on laupäeval esikohal neidude taiad. Nad uurivad veeklaasist oma tulevase nägu ja toovad tuppa „saiapuid“, ning kel juhtub puud olema paaris, saab mehele. Ka ema ei ole üksikõikne oma tütre saatuse vastu. Ta paneb hõberaha vette ja missugune tütar hommiku kõige enne selles vees peseb silmi, leiab teise-poole. Kui tüdrukud olid ühes pruudiga saunas, siis löödi lahinguid ta viha pärast, sest kes sellega esimesena pruudi järele vihtles, sai varsti tanu alla.

Isegi sigu ei jäetud rahule, vaid roniti ratsa selga ja kui siga jooksis nurka, ei jäänud pulmadesse kaua aega, kui aga uksest välja, tuli kosilane hiljem.

Esimeseks pühaks katsusid igatahes kõik varustuda munadega, sest poisid käisid sel päeval mööda talusid neidudelt nõudmas munamatti ja seda ei peetud tüdru-

kukski, kellelt neid ei käidud norimas. Sageli ei tahtnud tüdruk rohkem anda kui ühe muna ja peitis nad ära kas või sukasääre, kuid ka sinna oli otsijal õigus järele minna. Väga laialt levinud oli ka niinimetatud „laksulöömine“. Teretamisel hakati üksteisele peopesasse lööma laksu ja kel laks ei õnnestunud, see oli kohustatud teisele andma muna. Ühes munade korjamisega harrastati ka nende tiksutamist või koksimist. Kes teise muna lõi katki, sai selle endale. Poisid tarvitasid siin isegi pettust, koksides värvitud puumunaga või mõne muu sellase asjaga, kuna tüdrukud tahtsid koksides heameelega kõik oma munad taguda katki. See soodustavat mehelesaamist. Ka palju teisi nalju on seotud munadega, nagu pajakaanega muna katkilöömine jne.

Peale munade saamist pidi esimene püha edendama ka rahasaamist. Selleks oli tarvis õpetajale, kes ütleb: Kristus on üles tõusnud, tasa vastata, mitte Kristus ei ole üles tõusnud, vaid minu raha. Säärasel juhtumil sai saapasse peidetud raha õnnerahaks. Kui niisuguse eest osta poest kaupa, kus ei olnud hobuserauda uksepakul ega raha letil, siis tuli ta poest ise tagasi. Õige ohtrasti tarvitati nõidusi sel päeval. Tüdrukud pugesisid hommikul vara peitu ja kui ta peidurkast enne kella kuut nägi päikesemängu, oli taig õnnestunud. Audrus läksid nad ahju ja küsisid ahjult kuidas nende tulevane näeb välja; tuule kohinast püüdsid nad saada seletust. Mõnikord peitis neiu oma särgi nii kavalasti ära, et poiss pidi sellest üle astuma ehk pani ta jällegi mees-terahva teadmata voodi pealuse alla. Kui meeste-rahvas siiski ei märganud, kosis ta neiu.

Ka muid taigu tarvitati õige ohtrasti, sest vanarah-

vas oli arvamisel, et lihavõtteil kui endisil kevadpühil, on maagiline mõju paralüseerida kahjutegevaid looduse-mõjureid. Siit nende väide, et lihavõttepühadel päike tantsivat, mänglevat ja viskavat end uperkuuti.

Seda mängu olevat paremini näha oherdiaugu kaudu vaadates. Suures-Jaanis öeldakse, et päikese mängu võivat näha siis, kui rangid on tagurpidi kaelas ja läbi reite vaadata päikesse. Siga muidu üles päikese poole ei vaatavat, küll aga päikese mängu ajal. Päikese-kultus on kahtlemata vana kevadpühade päritoluga, mida tõendab veel see asjaolu, et rahvas tundis kuni viimase ajani maal lihavõttepühi kiigepühade nime all. Kiikumine oli sedavõrd lõõnud läbi, et seda tehti igapool, ka seal, kus muil aastaajul seda ei sündinud. Kiikumisel arvati olevat samasugune maagiline mõju inimeste ja looduse kohta nagu päikeselgi. Neil oli torupillimees ehk tutusarve mängija kaasas, kelle mängimise ajal tantsiti. Hiljem on rahvasuu ka kiikumise sündunud kristlusega. Nimelt väidetakse, et kaugemal seisjad inimesed ei ole näinud Jeesust ristil, ning seepärast valmistanud nad endile kiiged, et üle teiste peade oleks paremini näha. Ristilöömine on ometi kurb protseduur ja vastavalt sellele peaksime leidma ka kurbi motiive kiigelaules. Kurbi, ristilöömist mainivaid rahva kiigelaule ei tunta, seepärast võib kinnitada, et see komme on vana kevadpühade mälestus, mis rahvasse on jäänud püsima.

Võime väita, et kevadpühad olid vanadel eestlastel rõõmupühad ning sama traditsooni peaksime meie edasi arendama nüüdisaegsel lihavõttepühil.

E. P.

Kaitseliidu suusatajad SALPAUSSELÄS

Eesti suusasportlaste sooviks ja unistuseks on alati olnud põhjamaade suurvõistlused suusatajate, kuhu võistlema kogunevad põhjamaade, seega ka maailma parimad suusatajad. Tähtsaimaks suursündmuseks viimasel ajal on kujunenud Norra — Holmenkolleni ja Soome — Salpausselkä suurvõistlused, kus peale põhjamaade suusatajate-pere „tuusade“ võib kohata ka Kesk-Euroopa riikide suusaspordi esindajaid. Isegi Jaapani suusamehed on külastanud võistlejaini mainitud suusavõistlusi.

Eesti suusasport on eriti viimasel ajal teinud tublisti edusamme, millest on ka tingitud osavõtt käesoleval talvel Salpausselä suusatajate võistlustest nelja parima Eesti suusatajaga, et saada võrdlevat ülevaadet Eesti ja teiste põhjamaade rahvaste tasapinnast suusaspordi alal.

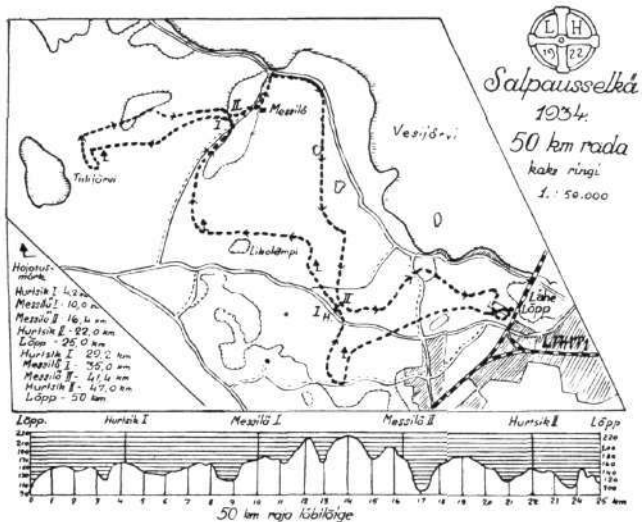
Osavõtt võistlustest teostus peamiselt kaitseliidu talispordi ja olümpia komitee rahalisel toetusel, kuna esindusmeeskonna koosseisu kuulusid 17 km suusatajaini Edgar Siitan — Harju malevast ja Arnold Ambach — Järva malevast ning suusamaratoni — 50 km — võistlejaini Vassili Krassikov — Narva malevast ja Jakob Tartu — Harju malevast, kuna oma kulul sõitis kaasa Eesti hüppemeister Oskar Veldemann.

Peale eestlaste oli käesoleval talvel välismaalast Salpausselä võistlustele oodata veel norralasi, rootslasi ja sakslasi. Soome ja Rootsi sportlike ringkondade vahel pikemat aega valitsevate teravate vahekordade tõttu jäid aga rootslased Salpausseläst eemale, milline asjaolu tõsiselt pahandas norralasi, kes tulevikus ei lubanud ka osa võtta Rootsi poolt korraldatavatest suusatajate võistlustest, sest Soome, Norra ja Rootsi omavahelise kokkuleppe alusel on nad kohustatud saatma üksteise võistlustele võistlejaid. Salpausselä suusavõistlustel oli oodata soomlaste poolt tugevat revanši rootslastele hävingu eest 50 km suusatajate Euroopa meistervõistlustel Sollefteas, milline asjaolu nähtavasti oli rootslaste eemalejäämise peapõhjuseks Salpausseläst ja ka Holmenkollenist käesoleval talvel.

Eesti meeskonnale kogu see reis ja võistlustest osavõtt pakkus palju uut ja õpetlikku, mistõttu vähe murti pead võistluste tulemuste kallal, vaid eeskätt suure tähelepanelikkusega jälgiti kaasvõistlejate-suusatajate askeldusi, ettevalmistusi, sõidustiili ja hulka pisiasju, millised kõik pandi kõrva taha. Isegi maailma-kuulsuselt, suusakuningalt Veli Saaristelt paluti informatsiooni ja näpunäiteid, kes meie meeskonda lahesti külastas ja paaritunnilises sõbralikus vestluses Eesti poistele jagas väärtuslikke näpunäiteid suusaspordi alal.

Salpausselkä, suusatajate paradiis, asetseb 80 km kaugusel Soome lahest põhja pool, Lahti linna külje all asetseva Vesijärvi kaldal. Maastik, võrreldes Eesti omaga, on 100—150% raskem Eestis seni peetud suusavõistluste võistlusradadest. Järsud tõusud ja langud tihedas metsas, kitsal võistlusrajal nõuavad võistlejalt suurt oskust suuskade juhtimises ja veel rohkem meelekindlust ning julgust ettetulevate takistuste vallutamisel. Käesoleval talvel oli võistlusrada valitud tunduvalt raskem kui seda oli Solleftea rada Rootsis, Euroopa meistervõistlustel.

Salpausselä suusavõistlused on tublisti aidanud kaasa Soome suusaspordi taseme tõstmiseks ja Soome suusaspordi hea nime propageerimiseks välispool oma kodumaad. Kui tuletada meele neid mitte just kauges minevikus olevaid aegu, kus Soome suusatajad olid samas seisukorras Norras Holmenkolleni suusavõistlustel nagu meie suusamehed käesoleval talvel Salpausseläs,

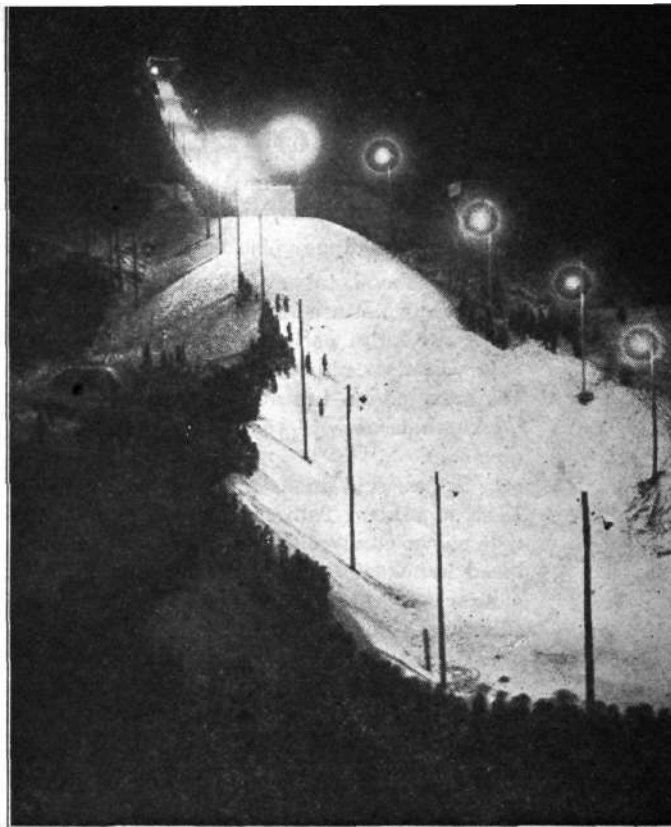
peab tunnistama, et tänu just Salpausselkä ja sama ise-loomuga maastikel peetud võistlustele on Soome suusapordi tasapind lühikese aja jooksul tõusnud sedavõrd kõrgele, et praegusel silmapilgul Soome rahvas ja suusatajate-pere täie õigusega väärrib maailma parimate nime. Käesoleval talvel Salpausseläs peetud võistlused olid ühtlasi üheteistkümnendad. Selle üheteistkümnenda aasta jooksul pole veel ükski välismaalane võitnud Salpausselä suusatamist, s. o. 50 km suusamaratoni, selle vastu aga Soome suusatajad on korduvalt võidurikkalt esinenud Holmenkollenis ja ka mujal. Nii omavad suure tähtsuse Soome suusatajate kaksikvõidud Holmenkollenis 1922. a. suusamaratonis (I — A Colkin — 4 t. 42 m. 28 sek. ja II — T. Niku — 4 t. 44 m. 46 sek.) ja möödunud aastal Veli Saarise võidurikkad võistlused ning käesoleval talvel Kalle Heikkinen'i suurvõit Holmenkollenis.

Salpausselä suusatamise võistlusi peetakse iga aasta märtsikuu teisel laupäeval ja pühapäeval järgmise võistluskavaga:

laupäeval:

- 1) 17 km murdmaa ja ühendatud (hüpe ja suusatamine) suusatamise võistlused,
- 2) all 18 a. võistlejaile suusahüppevõistlus, rahvuslikud;

S
A
L
P
A
U
S
S
E
L
K

Ö
Ö
S
I

Pilte Salpausseläst

Ülal: Vaade hüppemäe tipult

All: Eesti meeskonna asukoht Lahtis, Kaupungin hotel

Ülal: Lähte

All: Soome naiskodukaitse toidustamispunkt

Ülal: Meie poisid, Tartu, KRASS KOV ja SIITAN sauna lähedal Salpausseläs

All: Tulevased soome suusapordi „sangarid“.

pühapäeval:

1) Salpausselä suusatamine, 50 km, rahvusvaheline murdmaasuusatamine,

2) suusahüppe-võistlused, rahvusvahelised.

Käesoleval talvel põhjamaid tabanud lumevaene talv kuni võistluseelse päevani ei annud võistluste korraldajatele kuigi palju roosilisi väljavaateid hea võistlusraja valimiseks lumekehval maastikul, kuid viimse hetkel kaks päeva kestnud lumesadu tõi hea suusatee ja löi korraldajate- ja võistlejate-peres üleva võistluseelse meeleolu.

Salpausselä maastikuga tutvumise eesmärgil asus Eesti meeskond Tallinnast varakult teele ja jõudis Lahti neli päeva enne võistlust. Samal ajal saabusid ka sakslased kaheksamehelises koosseisus maailmasõja lendur-sangari ja raudristi kavaleri kapten Gustav Rätleri juhatusel. Saksa suusamehed, Bayeri mägede poisid, oma kirevais barettides, põlvpükssukkkades ja lipsudes olid peagu kõik noored, 18—25-aastased võistlejad, välja arvatud hüppaja, aastais Marr. Eesti suusamehed esimesest hetkest alates said „saksmannidega“ väga heaks sõbraks, kuigi üksteisest arusaamiseks sõnade puudusel sageli tuli käte ja jalgade abil kaasa aidata. Kuigi saksa meeskond oma võimistelt kuulus oma kodumaa B klassi meeste hulka (A klassi mehed olid võistlemas Sollefteas ja Holmenkollenis), olid nad siiski meie meestele kaunis kardetavad vastased, sest mäesõidus paistsid nad olevat peavõrra paremad Eesti suusatajast, kuna aga kergemal murdmaal nad meie meestele ei pääsnud lähedale. Näib, et Soome, Norra ja Rootsi järele paremuse järjekorras suusatamise alal murdmaastikul on järgmine Eesti, ja seda tänu just Soomelt saadud õpiseile, kuidas suusatamise stiili, nõnda ka suuskade tüübi ja muus piasjus.

Norra meeskond viiemehelises koosseisus saabus alles võistluseelisel päeval hiiglakasvulise soliidse välimusega vanahärra Einar Lilloe juhatusel. Välja arvatud juhataja, kõik mehed on lühikesed, jändrikud, tulusil-malised poisid.

Vastuvõtt ja suhtumine, kuidas eestlasile nõnda ka teistele välismaalastele, oli südamluk. Kohalikud ajalehed tõid võistluseelisel päeval oma esiküljel pikki tervitusi soome, eesti, norra ja saksa keeles, neis kriipsutades alla neid eesmärke, milliseid praegustel rahututel aegadel peab taotelema sport rahvaste, rahvakihtide ja eririikide vahel hea tahte, kooskõla ning üksteisest arusaamise saavutamisel. Eriti Eesti kohta oli mainitud täiendavalt järgmiselt: „Teie, eestlased, olete harjunud tasaste suusaradadega, kuid meid rõõmustab see suur vaimustus suusatamise vastu, mida oleme märganud teie hulgas. Meil on palju ühist, meid seovad purustamatud verisidemed ja meie näeme heameelega Teid siin õppimas ja õilsas võistluses jõudu katsumas. Olete armsad ja meeleldi nähtud külalised.“

Laupäeval, 10. märtsil, kell 0900 täpselt lahkus esimene mees 17 km suusatamiseks lähtelt. Sel võistlus-alal olid meil „tules“ A. Ambach nr. 47 all lähtelt mineku ajaga kell 0923, ja E. Siitan nr. 155, mineku ajaga kell 1017. Mõni päev varem maastikul saadud ko-

gemuste varal lootsid poisid võistlusmaastikuga saada kuidagi toime, kuigi võistlusrada oli kõigile võistlejatele täiesti tundmatu ja sisse aetud ning tähistatud viimisel silmapilgul. Võistlejate üldarv 17 km suusatamises oli 123, kuna võistluse lõpetas 121.

Võistluse tulemused:

1. S. Nurmela Soome	1.16.25; 10 km. vaheaeg	45.30;
2. K. Tuppurainen Sm.	1.16.45; " " "	47.56;
3. E. Dahlgren Soome	1.16.51; " " "	45.00;
4. V. Forssell Soome	1.17.04; " " "	46.05;
5. P. Pitkänen Soome	1.18.25; " " "	46.05;
6. S. Brodahl Norra	1.18.37; " " "	47.56.

Eesti võistleja E. Siitan tuli paremuse järjekorras 68-daks, ajaga 1 t. 29 m. 20 sek., 10 km. vaheaeg 51 m. 37 sek. A. Ambach tuli 82-seks, ajaga 1 t. 34 m. 46 sek., 10 km. vaheaeg 56 m. 55 sek.

Samal võistlusmaal startinud 5 sakslast saavutasid järgmisi tulemusi:

1. K. Zeller	1 t. 27 m. 21 sek.
2. O. Wahl	1 t. 30 m. 10 sek.
3. K. Seeveg	1 t. 31 m. 56 sek.
4. H. Leonhardt	1 t. 36 m. 34 sek.
5. M. Meinel	1 t. 41 m. 13 sek.

Seega sel võistluslal oli sakslane K. Zeller 1 m. 59 sek. E. Siitanist parem, kuna ülejäänud 4 saksa suusatajat näitasid Siitanist nõrgemat aega. Tulemus Eesti praeguse tasapinna kohaselt täiesti hea — selja taha jäetud 54 soomlast ja 4 sakslast.

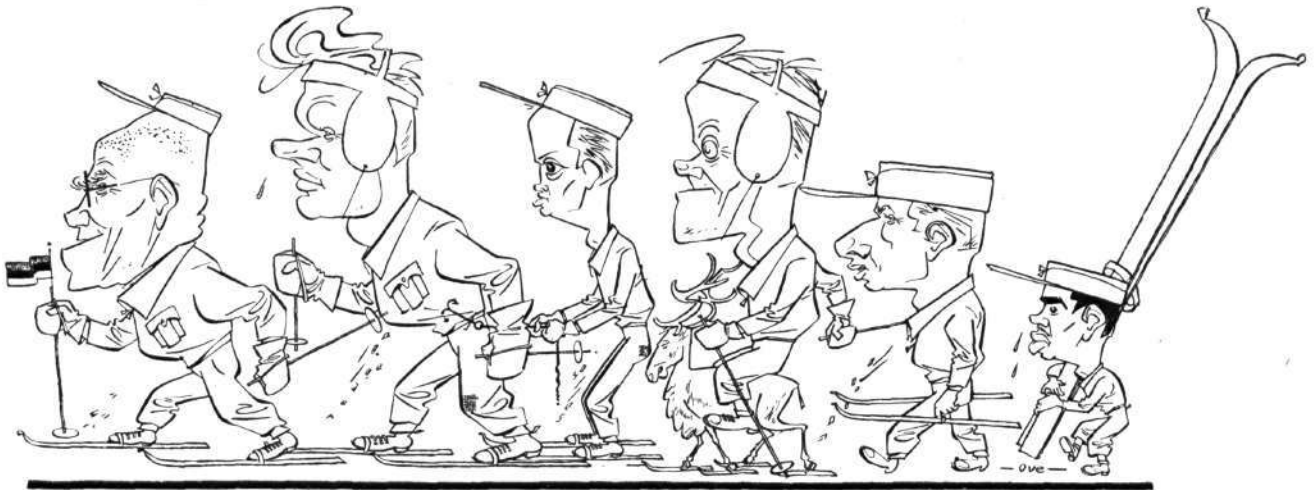
Võistlus 50 km murdmaa-suusatamises algas pühapäeval, 11. märtsil, kell 0800. Hommikul oli pisut külmavõitu — 16° C, mis suusatee löi võrdlemisi tihedaks. Meie poistel olid suusad määratud Veli Saarineni näpunäidete kohaselt, kes ise ka startis samal võistlusmaal.

See võistlusala, 50 km suusamaraton, on alati olnud Salpausselä võistluste suursündmuseks. Öösel ja varahommikul oli saabunud kohale mitmelt poolt erironge pealtvaatajatega, kes vaatamata pakasele ja varajasele hommikutunnile end tekkidesse ja kasukaisse mässides konutasid pinkidel, oodates ja jälgides oma lemmikute ilmumist ja lahkumist lähtelt.

V. Krassikovi järjekorra nr. 18 ja väljumise aeg 08.08.30, J. Tartu sai nr 94 ja algab teekonda kell 08.46.30. Võistlustee nagu eelmiselgi päeval täiesti tundmatu. Välismaalast peale eestlaste võistlesid kaasa norralane Brodahl ja sakslane Wahl. Võistlusraja pikkus oli 25 km, missugune tuli katta kaks korda. Eelmisel õhtul väljaantud kaardi järgi otsustades oli maastik võrdlemisi raske, eriti 25 km raja keskkohas, alates kaheksandast kilomeetrist kuni 21. kilomeetrini, kus vaheldusid järsud ja pikad tõusud ning langud. Üksikuid vaheaegu teatati 10, 25 ja 41 kilomeetri pealt. Kohe esimesest 10 km peale algas tuusade vahel äge etappide duell.

M. Lappalainen 10 km	46 m. 55 sek.
V. Saarinen 10 km	47 m. 40 sek.
S. Nurmela 10 km	47 m. 50 sek.
E. Hakkarainen	48 m. 10 sek.
V. Toikka	48 m. 15 sek.
O. Remes	48 m. 40 sek.
V. Liikkanen jne.	49 m. 20 sek.

Eesti suusatajad Salpausseläs

Meeskonna juht ltn. Lepp: „See on meil õpindu matka —!“

J. Tartu: „Ei tea missugune määre oleks kõige parem suuskadele alla määrida —!“

E. Siitan: „Valu aga takka —!“

V. Krassikov: „Poisid korr . . . pooleli küll ei jäta —!“

Ambah: „Kui tuleb sõita, siis sõidame nii palju kui jõuame —!“

Minna ise: „Mul näete, on kõige raskem —!“

Kahekümneviienda kilomeetri peal olid vahekorrad järgmised:

V. Saarinen 25 km	1 t. 57 m. 42 sek.
M. Lappalainen 25 km	1 t. 58 m. 17 sek.
S. Nurmela 25 km	1 t. 59 m. 19 sek.
O. Remes 25 km	2 t. 00 m. 10 sek.
V. Toikka 25 km	2 t. 01 m. 27 sek.
V. Liikkanen 25 km	2 t. 01 m. 36 sek.
L. Kaartinen 25 km	2 t. 01 m. 42 sek.

Vahepeal „duelleerimise ohvreina“ katkestasid võistluse Martti Lappalainen ja Veli Saarinen, kuna 41-se kilomeetri peal teiste võistlejate vahekorrad olid järgmiselt:

V. Toikka 41 km	3 t. 25 m. 00 sek.
S. Nurmela 41 km	3 t. 25 m. 35 sek.
A. Lehto 41 km	3 t. 25 m. 35 sek.
V. Liikkanen 41 km	3 t. 26 m. 35 sek.
A. Autio 41 km	3 t. 26 m. 50 sek.
N. Huupponen 41 km	3 t. 26 m. 56 sek.
O. Remes 41 km jne.	3 t. 29 m. 40 sek.

Parimad lõpptulemused 50 km murdmaasuusatamises olid alljärgnevad:

	10 km	25 km	41 km	50 km
1. V. Toikka	48.15;	2.01.27;	3.25.00;	4.09.09;
2. E. Toimela	50.40;	2.02.56;	3.25.35;	4.10.35;
3. N. Huupponen	50.30;	2.03.18;	3.26.56;	4.11.34;
4. A. Autio	50.40;	2.03.26;	3.26.50;	4.12.38;
5. V. Liikkanen	49.20;	2.01.36;	3.26.35;	4.12.43;
6. K. Tuppurainen	49.30;	2.02.26;	3.30.00;	4.14.04;
7. S. Nurmela	47.50;	1.59.19;	3.25.35;	4.15.03;
8. V. Sipilä	50.30;	2.04.15;	3.30.20;	4.15.05;
9. K. Karppinen	51.25;	2.06.38;	3.33.53;	4.18.30;
10. O. Remes	48.40;	2.00.10;	3.29.40;	4.19.23.

Teisele kohale tulija E. Toimela on Soomes seni peagu tundmatu suurus, kes seni on pidanud leppima 20-date kohtadega.

Norralane S. Brodahl tuli 44-daks, eestlane J. Tartu 71-seks ja V. Krassikov 74-daks järgmiste tulemustega:

	10 km	25 km	41 km	50 km
J. Tartu	53.00;	2.18.56;	4.00.40;	4.52.50;
V. Krassikov	53.10;	2.16.46;	4.03.00;	4.56.31.

Sakslane Wahl katkestas võistluse. Kui võtta arvesse 50 km suusatamises lähtelt lahkunud 142 võistlejat, siis peab avameelselt tunnustama, et ka sel võistlusmaal mõlemad mehed, Tartu ja Krassikov, panid oma parima mängu, et väärikalt esindada Eesti suusatajate peret. Võistluse kestes murdus J Tartul suusk ja tal tuli jätkata võistlust ühelt vastutulelikult soomlaselt — pealtvaatajalt — saadud turistitüüpi suusaga. Huvitava arvustuse Eesti suusatajate kohta annab „Suomen Kuvalehti“ oma käesoleva aasta nr. 12-es, mis kõlab järgmiselt:

„Ebaharilikud mehed Salpausseläs olid veel Eesti suusatajad. Selle järele, kui lätlane Motmillers mõni aasta tagasi takerdus juba esimesel põlluäärel, on meil jäänud püsima sellane arvamine, et ka Eestis ei osata Salpausselä kohaselt suusatada. Kuid tublid hõimuvõlled tõendasid, et see arvamine on väär. Nüi Tartu kui ka Krassikov suusatasid sisukalt viiskümmend kilomeetrit lõpuni ega olnud kaugeltki viimsed. See võistlusmatk õppematkana kindlasti andis neile palju. Mõne aasta pärast näeme, kui kaugemale õunad puust on kukkunud.“

See arvustus kindlasti peaks tiivustama Eesti suusamehi senisest tugevamale tööle. Loodame, et õunad

ei kuku puust kaugele, ja samal Salpausselä rindel see tõestatakse.

Mäehüpetes teeb Soome aast-aastalt üha suurimaid edusamme, koolitades välja oma hüppajaist rahvusvahelise klassi tasapinnaga mehi ja järjekindlalt üle kogu maa suurendades hüppemägede võrku. Praegusel hetkel arvatakse Soomes olevat ligikaudu 250 hüppemäge, milliseist suurim asetseb Salpausseläs.

Salpausselä võistlustel mäehüpetes soomlasile võistlejateks olid norralased ja sakslased. Sel alal võistlejate üldarv oli 49. Võitjaks tuli soomlane Lauri Valonen 232,4 p., hüppekaugus 47 m, teiseks norralane R. Karlson 219,8 p. — 45 m, kolmandaks norralane R. Hellum 216,4 p. — 44,5 m. Parim sakslane Schneidenbach tuli 10-daks 202,2 p. — 43 m.

Meeskonnaga Salpausseläs kaasas olev Eesti hüppemeister O.Veldemann kahjuks ei saanud võistlusi kaasa teha, sest harjutustel enne võistlusi ta vigastas sedavõrd jala, et tuli võistlusest loobuda. Kuid harjutustel, pärast kahepäevast treeningut, saavutas Veldemann 38 m, suurendades seega oma senist parimat saavutist 15 m võrra.

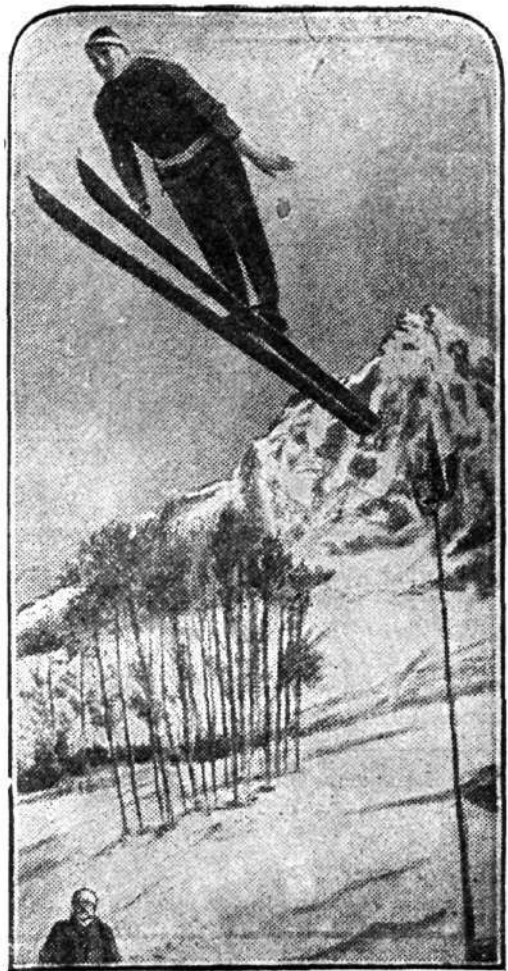
Kõitvaimaks numbriks olid suusahüpped öösel, elektritulede valgusel. Sellast võtet pole varem kuskil praktiseeritud ja soomlaste algatus kindlasti leiab järelaimamist ka mujal, Norras ja Saksas, seda vähemalt nende rahvuste esindajate sõnade järgi.

Salpausselä suusatamise võistlustel kahe päeva jooksul müüdi 20.000 pääsetähte, milliste hind kõikus 30—5 Soome margani. Võttes keskmiselt pääsetähe hinnaks 20 Soome marka, teeb see välja meie rahas Kr. 32.400.—

Ka vabas looduses, metsas, liikujad-suusatajad olid end varustanud pääsetähega kindlas teadmises, et laekuvad veeringud lähevad rahva kehalise tubliduse arendamiseks ja Soome suusaspordi tasapinna tõstmiseks.

Võistluste läbiviimise raskus lasus Lahden Hiihtoseural (Lahti suusaklubi), kelle eesotsas energiline innustunud suusaspordi pooldaja Lahti linnapea Otto Lüütikäinen. Võistlustööde läbiviimiseks olid kõik kohalikud seltskonnategelased, kaitseleit, kaitsevägi ja naiskodukaitse rakendatud tööle. Osavalt koostatud tööjaotuse kava alusel viidi suurejoonelised võistlused läbi latusasti, vähimagi takistusega. Kui meil sageli suuremate sündmuste ja ettevõtete korral astutakse kokku arutama selle kavatsuse läbiviimist, siis eeskätt kipuvad suurema osa tööajast võtma ära pikad vaidlused aupatroonide, aupresiidiumide moodustamise küsimuse ümber, kuna tegeliku töö arutlusele pühendatakse õige vähe aega. Ja iga vähegi silmapaistvam seltskonnategelane meil kindlasti peab tema enese arvates kuuluma mõne suurema mehena sellesse tegevusse ja kindlasti haavub, kui satub mõneks vähemaks ametmeheks.

Ka Salpausselä võistluste tööjaotuses leiame nii mõndki, mis ei tohiks olla üleliigne kõrva taha panemiseks. Siin leiame panga direktoreid, igapäevases elus tähtsamat osa etendavaid omavalitsuse asutuste ja seltskonnategelasi saunakorraldajaina, kirjutajaina,

korrapidajaina ja ka käskjalgadena. Siin töötatakse üldsuse huvides ja ühise ürituse kasuks — iga mees oma oskuste ja võimiste kohaselt — aga mitte selleks, et oma isikut mõne tähtsama tegelasena suures aupaisvuses lasta hiilata.

Salpausselä suurvõistlused on möödas. Ka meie „sangarid“ on jõudnud tagasi kodumaale ja asunud oma igapäevase töö juure. Ei tahaks uskuda, et Salpausselä mälestused seal viibinud Eesti suusameestel nii pea ununevad. Palju on nähtud, nüüd tarvis seda kõike veel kord põhjalikult meele tuletada, „läbi seedida“ ja kõigest sellest informeerida ka vähemaid vendi. See oleks eeskätt Salpausseläs käinud suusameeste pühim ja otseseim kohus Eesti suusaspordi ja nende organisatsioonide vastu, kes neid Salpausseläse läkitasid.

Eesti suusaspordi juhtivad jõud ja organisatsioonid peaksid aga kindlasti juba nüüd varakult hakkama murdma pead, kuidas leida ja luua võimalusi uue ekspeditsiooni saatmiseks Salpausseläse eeloleval talvel, sest sellane talitusviis on kõige lihtsam, otstarbekam ja odavam abinõu Eesti suusaspordi tõstmiseks rahvusvahelisele tasapinnale ja ettevalmistamiseks IV taliolümpiaadile 1936. a. Garmisch-Partenkirchenis.

E. Lepp.

„Sõdur“ 15-aastane.

26. märtsil möödus 15 aastat ajast, millal oma ilmumist algas meie vanim sõjaasjanduslik ajakiri „Sõdur“.

Tol korral valitsesid meie kodus erakorralised olud. Kiirelt vaheldusid sündmused sündmustega. Esimene hädaoht oli möödas — vaenlane oli suudetud tõrjuda tagasi idapiiri taha. Aeg ja tulevased sündmused nõudsid igalt kodanikult erilist meelegindlust, et ühisel tahtel ja jõul viia võidukale lõpule vabadussõda ja kindlustada kodumaale rahulik rippumatu edasiarenemise võimalus.

Oli tarvidus häälekandja järgi, mis valaks kodukaitsjate hingedesse järjest juure uut sütitavat vaimustust, annaks neile kasulikke õpetusi ja kindlustaks tugevat sisemist sidet ja vastastikust usaldust, samas annaks ka laialdastele hulkadele tõetruud informatsiooni meie kaitsekorraldusest ja selle tööst ning sellega looks pideva usaldusvahekorra rahva ja kaitsejõudude vahel.

Tol raskel ajal julges „Sõdur“ võtta oma õlgadele selle vastutusrikka ja õilsa ülesande. Ta on seda siis ja kuni tänapäevani suurima süüdigusega täiel määral osanud ja suutnud kanda ja täita.

Järgnevail rahuaastail on „Sõdur“ aidanud suuresti kaasa meie kaitseväge organiseerimistööle, väljaõppele ja kasvatamisele tugevas rahvusriiklikus ja isamaalises vaimus ja meelsuses. Ta on levitanud ja populariseerinud järjest arenevat sõjateadust laiemates ringides, toonud sõjalisi teateid teiste riikide kaitsejõudude elust ja sõjaasjanduslikest uuendustest.

„Sõduri“ toimetaja kol.-lt. A. LAATS

Tähtpäevalise verstatulba juures peatudes lubatagu ka „Kaitse Kodu!“ käesolevaga lisada paljudele teistele õnnitlustele oma vennalik tugev käepigistus ja soovida sünnipäevalapsele palju õnne ja tugevat tahtet jätkata oma õilist tööd sama sirgjoonelisusega, meelegindlusega, sügava ilmega ja parima eduga.

SMÜ.

Laupäeval, 24. skp., avati Tallinnas Pikal tän. 11 uuesti selleks seatud ruumes Sõjaväe Majandusühisuse uus peakauplus.

Sõjaväe Majandusühisus (SMÜ) on asutatud 1921. aastal. Ta alusvaraks oli sõjaaegsetest sõdurite poodidest ülejäänud kaup, mis saadi laenuka kaitseministeeriumilt. See oli ülejäänud kaup ja seda tuli ka ühisusel inventuuride tegemisel järkjärgult kustutada. Osamaks liikmeilt on olnud väike, mis kujundas ainult väikese murdosa ühisest tegevuskapitalist. Sellest hoolimata on hea majapidamise juures ühisus tõusnud soliidseks ettevõtteks. Tal on juba hea summa oma kapitali ja täieline usaldus kauba ostu kohtades.

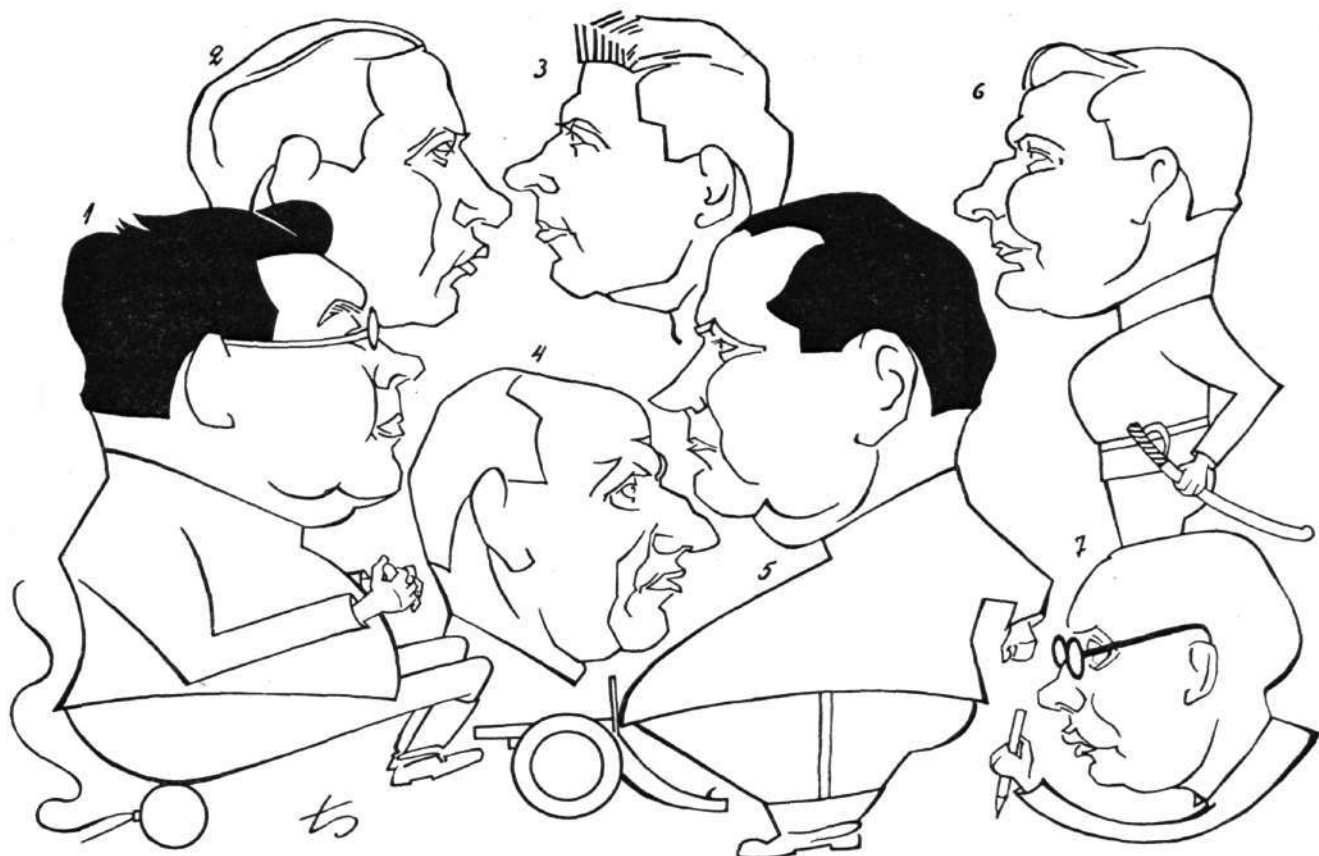
Ühisuse senine püüe on olnud astuda tarvitajale lähemale. Seepärast on pearõhk tegevuses seni pandud osakondade väljaarendamisele. On avatud osakonnad Tartus, Rakveres, Võrus, punaste kasarmute juures, Pärnus, Narvas ja Juhkentalis. Läänud aastast saadik töötavad rätsepa- ja kingsepatöökojad Tallinnas.

Senise tegevuse suuna juures on peakauplus Tallin-

nas (Vene tän. 5) jäänud vähema tähelepanu osaliseks ja püsib peagu algaastail kujunenud seisukorras. Alles tänavu julges juhatus astuda ka siin otsustava sammu. Selle tulemusena avati 24. skp. Tallinnas, Pikal tän. 11, uus peakauplus, kuna Vene tän. jääb edasi töötama osakond riigiviina, koloniaal- ja jalanõude jaoskondadega. Uues kaupluses on napsude, galanterii- (ka kaitseväge vormitarbed), manufaktuuri- ja koloniaaljaoskonnad. Eriline tähelepanu pöördakse koloniaal- ja vormitarvete jaoskondade väljaarendamisele. Manufaktuurijaoskond peab silmas peamiselt neid, kes annavad tellimisi rätsepatöökojale. Samasse ruumi paigutatakse ka rätsepa- ja kingsepatöökojad. Uudusena avatakse kaupluse juure köök külma laua varustamiseks. Seal on toitlustamisel ka äriteenijad. Seal on ka raudkapp seifidega, mida ühisuse liikmed võivad kasutada oma väärtasjade hoidmiseks.

Tohime loota, et uuendatud ettevõtte kõigiti suudab täita temale pandavaid ootusi. Selleks parimad õnnitlused ka kaitseliidu perelt!

Kaitseliidu Paide patarei

Umbes viis aastat tagasi algatas tol ajal Paides elutsev keemia magister Karl Kask mõtte asutada Järva malevas patarei. Millegi pärast ei teostunud algatatud kavatsus, kuid mõte patarei asutamisest jäi püsima. Aja jooksul selgus, et Paides ja selle lähimas ümbruses on küllaldaselt malevlasi, kes kaitsevæes teeninud suurtükiväelastena ning omandanud vastavad oskused. Patarei formeerimine võttis reaalsema kuju 1933. a.

Paide patarei kuulub Paide malevkonna juure. Patarei koosseis on määratud kindlaks 65 malevlase peale. Praegu on patareis malevlasi 30 ümber.

Paide patarei saab Jõhvist kaks kerget kahurit ühes laskemoonaga. Kahurid jõuavad kohale käesolevas kuus. Siis algab patarei malevlaste reeglipärane väljaõpe. Paide patarei malevlastele tahet ja jõudu nende edaspidises töös!

Olgu siinkohal tutvustamiseks esitatud Paide patarei „kopsud“ ja „maksad“.

1) Orgo, Martin — patarei majanduspealik. Eraelus Järva maavalitsuse raamatupidaja. Mees, kes ei jää kinni majanduse keerdkäikudesse, vaid kes igal võimalikul juhtumil täiendab patarei kassat. „Jah, jah... pomm on ainult kahuri torus kardetav.“

2) Riisberg, Herbert, — rühma pealik. Tegeleb Järva maavalitsuse haridusosakonna sekretärina. Poissmehena armastab ja teeb „kuramaaži“, mispärast

ta on mõnikord sentimentaalne. Tema motto: „Enne pauke ja pärast pauke peavad „torud“ olema hästi määritud.“

3) Beermann, René — juhatuse liige. Seltskond tunneb teda vannutatud advokaadi abina. Rahvas räägib, et varsti olevat ta „abieliu patareis“. „Ega see asi ole nii hull. Kui tekib takistus, küll sealt aitab edasi ju paragraaf.“

4) Bock, Voldemar — patarei pealiku abi. Ainsaid vannutatud advokaate Paides. Põline poissmees, kuigi sõbrad otsivad talle pruuti. „Mis välispool patareid, seda ma ei tea ega saa sellest ka aru.“

5) Heiter, Hugo — revisjonikomisjoni liige. Alatise ameti poolest kriminaalkomissar. Ta kehastus juba ütleb, mida tuleb mõelda. „Aitan neil korra majja ja siis hakkab toetajaks.“

6) Vertmann, Philip — patarei pealik. Ametilt Paide jaoskonna kohtu-uurija. Tema annab patareile „ihu ja hinge“. „Minu nägu on kõigile juba tuntud, kuid pilt minust olgu kena.“

7) Krabi, Voldemar — patarei sekretär. Juhib Järva maavalitsuse haridusosakonda. Kirjutab vahel Paide ja Järvamaa ajalooost ning mineviku sündmustest. Loodetavasti on tema kaudu kindlustatud patarei kuulsusrikas ajalugu. „Küll mina tean, mis mina kirjutab ning paberile panen.“

Jants.

Aprill! Aprill! Aprill!

On säilinud vana komme esimesel ja viimsel aprillikuu päeval vedada teisi ninapidi. Eriti esimene aprill on lõõnud läbi, kuna viimast kuupäeva selleks tarvitatakse vähem.

Kellele ei ole tehtud aprilli? Seda nalja on küll kõik oma nahal saanud tunda, üks üht, teine teist moodi. Ka kõige raskemas seisukorras ei kaota inimene humooritunnet, mille tunnistajaks on asjaolu, et isegi maailmasõjas rindel olevad sõjaväeosad püüdsid üksteist tüssata aprillinaljadega. Kust on see igivana komme pärit? Kindlat vastust sellele ei leia. On olemas sajad versioonid. Tõenäoliselt on nimi tulnud ladina keele sõnast aprilis, mis tähendas teist kuud rooma kalendris. Aprilis omakord põlvneb sõnast aperire (lahti tegema). Kevadel pakatab loodus, sellest ka arvatavasti kuu nimetus (veris omnia aperit). Juuliuse ja Gregooriuse kalendri reformi järgi sai aprillikuu neljandaks kuuks, mis langeb ka Kesk- ja Põhja-Euroopas kevadisele ajale. Kuid see ei ole veel põhjuseks, et esimene aprill on naljadepäev. Vanarahva jutt Põlvast pajatab, et sel päeval sündinud Juudas ja sellest on pärit ka petmiskomme. Ka Piibel tõendab, et Juudas on sündinud aprillikuuks, kuid päeva pole mainitud. Teatavasti oli Juudas Jeesuse ärandja ning hiljemini on samal alusel arenenud petmiskomme, mis on saanud alguse ristiusu maailmast ja sealt levinud ka muude usuliste juure.

Mõned katolikuusu mehed arvavad, et esimese aprilli naljad on saanud alguse keskaegseist katoliku kiriku usulistest müsteeriumeid. Rahval olevat nõrkus usulistesse tseremooniasse põimida rahvapäraseid numbreid ja rituaale, sellele vaatamata, et kristlik kirik, eriti katoliiklik, on pidanud algusest peale nende vastu kõige ägedamat võitlust. Vanad keltid pidanud umbes samal ajal tujuküllast kevadpüha, kus tüssamine olevat etendanud mitte väikest osa. Kristuse kannatuste müsteeriumist omandanud nad episoodi, kus teda saadetakse Herodese juurest Pilatuse juure jne. See seotud rahvapüha jäänustega ja nii tekkinud seal aprillinaljad.

Paljud püüavad seletada seda päris lihtsalt. Aprilililmad olevat muutlikud ja sellest levinud petmiskomme rahva sekka. See väide küll vaevalt peab paika, sest Euroopas, peamiselt Kesk- ja Põhja-Euroopas, kus see väga on lõõnud läbi, on sügisesed ilmad palju muutlikumad ja seepärast, ilmastikku arvestades, oleks aprillinalju palju kohasem teha sügisel.

Kinnitatakse veel, et mitu tuhat aastat e. Kr. pühitsenud vanad euroopa rahvad tol ajal kevadpüha suurte mängude ja naljadega. Midagi sellast on veel praegugi Indias moes. Selle püha nimi on „Hul“. „Hul“ püha jäänused olevat säilinud Euroopas esimese aprilli näol.

Leidub veel koguni ajalooline seletus. Teatavasti pühitseti kunagi vanal ajal uut aastat esimesel aprillil. Karl IX andis käskkirja uue aasta pühitsemine viia esimeselt aprillilt esimesele jaanuarile. Uue aasta vastuvõtmine on igal rahval seotud ennustuste, õnnelavalmiste ning muude tulevikku kuulutatavate mängudega. Nagu teada, kõige kiuste oodatavamad ennustused harilikult ei täitu. Ja kes neisse usub, sel tuleb paratamatult pettuda. Jääb ainuke võimalus saatust trumbata üle humooriga.

Võiks veel mainida, et samal ajal peeti vanas Roomas narride-püha. On teada, narriks saab olla ainult tark inimene. (Lolli ja narri mõisted ei ole identsed.) Siit võib ainult järeldada, et nende narride teravmeeluse ja humoori jäljendamine on levinud üle maailma. Ja tööpoolest, kes ei tunne samadest narridest võrsunud vanaaegseid itaalia uulitsa žonglööre ja rahvanalja lavastajaid, nagu Arlekini, Polišinelli, Pietro't jne. Kõik nad on saanud rahvusvahelisteks tüüpideks, kelle võidukäik kestab euroopa kirjanduses ja kunstis nüüdisajani. Erilise populaarsuse õn omandanud Pietro. Prantslased riietasid ta ümber ja panid talle nimeks Pierrot. Tema triumf algas Wateau ja Molière'iga ning tehes läbi pika arenemisfaasi, muutus heasüdamlikust naljategijast müstilise kõrvalmaiguga individuaalstiks, täis sisemisi vastolusid ja pettumusi.

Kõige tõenäolisem on, et ükski neist oletusist puhtal kujul ei pea paika esimese aprilli kui rahvusvahelise naljapäeva kujunemisel. Näib tõenäolisemana, et siin on tegemist sünteetisega mitmeist mõjutusist. Kindel on see, et kevade, emakese looduse pühi, peeti kõigi rahvaste juures. Kui rõõmupäevi pühitseti neid muidugi mängude, ennustuste ja iga-suguste muude vempudega. Rahvaste erilisi geograafilisi asendeid arvesse võttes võib arvata, et need pühad ei langenud igal pool ühele päevale. Siin tuli appi ristiusk kiriklike pühadega ja kalendriga. Ta lõhkus vanaaegsed kevadised pühad kaheks. See osa, mis ei ole vastolus ristiusu moraaliga, langes lihavõttele, kuna teine osa, mis on rohkem rahvapärases

---

Preemiade jagamine „Kaitse Kodu!“ tellijaile ja tellimiste kogujaile toimub

20. aprillil s. a.

Kasutage veel viimseid võimalusi tellimisraja ärasaatmiseks!

ja lähimal paganausu rituaalidele, peetakse esimesel aprillil.

Neil oletusel võib järeldada, et aprillinaljadest on säilinud rahvapärasem osa vanaaegseist kevadpühist. Aprillinaljade komme on levinud üle maailma. Meil nimetatakse neid aprillinaljadeks või lihtsalt aprilliks, Saksamaal — Aprilsnarr, Prantsusmaal — poisson d'avril, Inglismaal — april-fool, Itaalias — calandrino jne. Vähem levinud on aprillinaljad greeka õigeusulises maades, millest muidugi ei saa järeldada, et neil rahvail puuduks humoorisoon. Pigemini on see seletatav kiriklike mõjuanditega, mis on tõrjunud välja rahvapüha vanad traditsioonid.

Kuidas pühitsetakse esimest aprilli? Vanal ajal olid muidugi igal rahval õige erinevad kombed ja viisid selle püha pühitsemisel. Selle küsimuse üksikasjaline käsitlemine viiks pikale ning huvitaks võib-olla ainult folkloriste, seepärast mainime ainult lühidalt eesti vana aprilli. Tema peamiseks tunnuseks oli, nagu nüüdki, petmine või tüssamine. Vahe seisab ehk selles, et seda tehti nõnda öelda materjaalsete vahenditega, kuna mõtteline osa ja vaimne teravmeelsus jäi teisele plaanile. Vanad rahvanaljad ja pühitsemiskombed on nüüdisajal peagu täieliselt unustatud ning aprilli tegemiseks tarvitatakse teisi vahendeid. On levinud aprilli-postkaartide saatmine ja ajalehtede ja -kirjade kõmuteadete serveerimine. Kes ei mäletaks meiegi ajakirjanduses ilmunud uudist, et Paljassaarel olevat leitud naftaalikad. Teade oli sedavõrd osavasti lansseeritud, et leidis palju uskujaid, isegi valitsuse ringkonnas. Analoogiline juhtum oli järgmise ajalehteatega: Afganistani kuningas Amanullah jõuab Londonist Tallinna ja sõidab siit kiires korras edasi Peterburi. Vabariigi valitsus pidas erakorralise koosoleku, et otsustada mõningaid kuningliku külalise läbisõitu puutuvaid küsimusi. Kõik teadsid, et kuningas oli ringreisil tol ajal euroopa riikides ja et ta sealt pidi sõitma Venemaale, seepärast paistis tõenäolisena, et ta läbisõidul peatub Tallinnas. Juba paar tundi enne Tallinna saabumise tähtaega helises vahetpidamata jaama korrapidaja telefon, kellelt nõuti teateid peroonipiletite kohta. Sealt vastati muidugi lahkesti, et pileteist esialgu puudus ei tule ja neid võib veel saada iga soovija. Saabumise momendiks oli umbes neljasajapealine rahvajouk kogunenud jaama kuningat vastu võtma, kuid kuningas jäi tulemata. Nüüd selgus aprillinali. Publik reageeris sellele õige mitmeti. Humooritundega inimesed naersid õnnestunud nalja üle, kuid oli ka neid, kes olid täis „püha“ viha, et neid oli veetud ninapidi.

Ajalehtede naljadest püsib veel praegugi esimesel kohal ühe New-Yorgi ajalehe poolt mõned aastakümned tagasi lansseeritud sensatsioon. Asi juhtus järgmiselt: Mõni päev enne esimest aprilli ilmus lehe toimetaja juure inglise noormees, kes seletas, et tal olevat idee aprilli nalja tegemiseks lugejaskonnale ja tegi ettepaneku toimetajale seda kasutada. Toimetaja küsimusele, missugune see idee on, vastas inglane: „Meie anname esimeseks aprilliks välja ajalehe „Keiserriik“. See idee paistis isegi ameerika ajakirjanikule sedavõrd pöörasena, et ta loobus kohe vastust

andmast ja soovis küsimuse üle järele mõtelda. Järgmisel päeval kutsus ta inglase oma juure ja andis nõusoleku „Keiserriigi“ väljaandmiseks. Lehte trükiti ettevaatuse pärast 200.000 eksemplaari ümber. Pooleteise tunni pärast oli see läbi. Lasti veel müügile 300.000 eksemplaari. Ka sellest ei jatkunud kauaks. Sensatsioon oli sedavõrd masendav, et teised lehed olid sunnitud laskma müügile eriväljaandeid, kus nad tükisid ägedasti kallale tulevasele keiserriigile ja arvatavale troonikandidaatidele. Kisuti mängu täiesti ilma süütuid inimesi, kes ei olnud näinud undki keiserriigist. Teatavasti on Ameerikas kaks erakonda, demokraatlik ja vabariiklik. Mõlemad hakkasid piitsutama kindral Granti ja teisi tema mõtteosalisi, sest neid arvati ürituse algatajaks. Õhkkond oli tiine poliitilisest kõrgepingest. Rahvahulgad kogunesid uulitsaile ja harutasid elavalt küsimust.

Kasutades olukorda „Keiserriigi“ väljaandja ei hoolinud enam aprillinaljast, vaid laskis müügile äri- lise kaalutlusest „Keiserriik“ nr. 2. Ka see väljaanne leidis rahva poolt ostmist, kuid ühes sellega selgus ka, et nii teised ajalehed kui ka rahvas oli langenud aprillinalja ohvriks. Sellega oli asi lõpetatud, kuid juhtum ise andis elavat kõneainet kauaks ajaks.

Et ka seal, kus varitseb surm, ei puudu inimestel tuju naljategemiseks, näitab juhtum, mis lavastati maailmasõja ajal vene frondil. Poolarindel keegi varustuspunkti ülem, aukraadilt kapten, sai teada, et kindral S. ühes ametkonnaga tuleb esimesel aprillil revideerima ladusid. Et kindral oli kaptenihärraga isiklikult tuttav, koguni kaugel sugulane, tekkis viimasel mõte kõrgele ülemusele teha aprillinalja. Selleks pühendati asjasse teised ohvitserid ja improviseeriti front 30 km lähemale kui ta tegelikult tol momendil oli. Lähemast kreisilinnast, kust kindral pidi alustama sõitu, oli varustuspunktini 12 km metsateed. Samale teele, paar km punktist eemal, käsutati rühm sõdureid kerge kahurite, kuulipildurite ja muu sõjavarustusega, mis hästi teevad müra. Kindrali lähenemisel pandi need riistapuud kõik tööle ja improviseeriti täieline lahing. Kaptenihärra ise sõitis tükk maad ette ja peitis end tee ääres, et sealt segamatult näha, kuidas kindralihärra põgeneb. Surmahirmus põgeneja kindral võis küll olla koomiline, kuid tagajärjed tükkisid kaptenihärrale minema traagiliseks. Maakonnalinnast telefoniliste järelepärimiste tõttu selgus varsti, et varustuspunktis ei ole kõik korras ning saadeti välja uurimiskomisjon, kes pidi selgitama, missuguse vaenlase vastu võideldakse nimetatud punktis. Kohapeal püüti küll asja sumbutada harjutuste, proovimiste ja mõne teise ettekäänega, kuid see kõik ei aidanud. Asi paistis kahtlane ja juhtiv meeskond taheti anda sõjakohtu alla. Tänu ainult headele sidemeile pääsis meeskond otsekohesest karistusest, kuid degradeerimiste ja ümberpaigutamistega pidid nad siiski lunastama oma nalja.

Kõigest ülaltoodust selgub, et esimene aprill on rahva naljapäev, seepärast peaks see käesoleval aastal, kus on juhus seda pühitseda ühes kevadpühadega, leidma eriti hoogsat harrastust.

E. P.

RATSAKAITSELIITLASED EELPOSTI-TEENISTUSES

(Algus „K.-K.“ nr. 3)

Eelposti-pealikute (jaopealikute) õpetamisest.

Õpetamisel tuleb rõhutada järgmisi asjaolusid:

- 1) ülesandest täpselt aru saamist,
- 2) asukoha valikut ja sellele asumist,
- 3) selgete ja lühikeste käskude ja korralduste andmist,
- 4) teenistuse organiseerimist, eriti sideme organiseerimist, pidamist ja teatamist (skeemi tegemist).

Tuleb luua mitmekesiseid töönaolisi juhtumeid ja anda tegevusviise (piilurite, piilkondade kinnipidamine ja vangistamine jne.). Lõpuks tuua mängu vastane. Ei tohi unustada ka õisi õppusi.

Eelposti pealik on tavaliselt allohvitser (ei tohi teda koormata üle taktikaga).

Õppustel tuleb järsult lahutada:

- 1) eelposti-teenistuse tehniline drill — kohalejõudmine ja -asumine, kaitsekava ja selle loomine ning
  - 2) tegutsemine vastasega kokkupõrkel.
- Õpilaskonnast moodustada:
1. Õppuse läbiviijad,
  2. ülejäänud-pealtvaatajad ja
  3. vastane.

Näide puhkekaitse teostamisest.

Selgema pildi saamiseks eelpostide asetusest ja teenistuse organiseerimisest rühma koosseisus toon näite eskadroni piirides.

Kahjuks ruumipuudus ei luba tuua näiteks üksikasjalist pilti ega loetella kõiki üksikasju eelpostide, rühma- ja eskadroni pealikuile antavates käskudes, ülesannetes ja olukorras. Piirdun seepärast vaid hädavajalike punktide loetelemisega, jättes välja isegi konkreetsed ülesanded eelpostidele.

Ülesanded ja korraldused kuni rühmapealiku on loeteldud varemilmunud „K. K!“ artiklis: „Ratsakaitseliitlane vahipostil“ ja „Ratsakaitseliitlased eelposti-teenistuses“.

Nende mõtete kordamise asemel rõhutan rühmapealiku tegevust puhkekaitse osade kohaleasetamisel.

Olukord.

Kõvendatud üksikeskadron asub puhkusele D rajooni, lahtisele tiivale. Vastase ratsaosad asuvad A suunas, umbes 1,5 päeva teekonna kaugusel.

Eskadron jõuab puhkusele määratud rajooni lõuna paiku.

Eskadroni puhkekaitse organiseerimine.

Eskadron asudes puhkusele D rajoonis määrab 1 rühma puhkekaitseks B rajooni.

Puhkekaitse löik — vaata skeem.

Ülesanne — julgestada puhkusele olevat eskadroni vastase ootamatu kallaletungi eest antud löigus, pidada kinni ja tõrjuda tagasi vastase eelosi ja võita aega eskadronile positsioonile asumiseks D rajoonis.

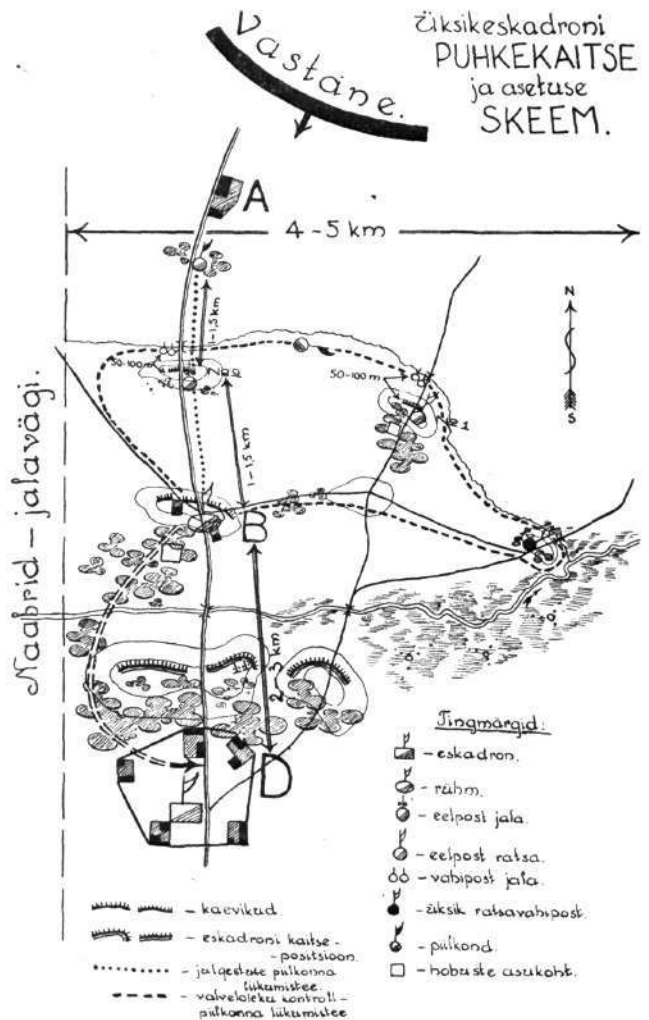
Jõudude jaotus puhkekaitstes — 2 jagu eelpostideks ja vahipostideks julgestusjoonel, 2 jagu rühma südamikuks ja piilkondade teenistuseks B rajoonis.

Üksikasjaliselt on puhkekaitse-rühma jaotus järgmine:

Üksik-ratsavahipost — koosseisus 4 ratsanikku, eelpost, ratsa, nr. 1 — koosseisus 6 ratsanikku (mõlemad saadetud välja ühest laskurjaost), eelpost, jala, nr. 2 — koosseisus 1 k.-klp. jagu peasuunas. (Hobused jäävad rühma südamiku juure B rajooni.)

Ülejäänud 2 jaost saadetakse välja: piilkond — 3 ratsanikku, eelpostide ja ratsavahipostide valveloleku kontrollimiseks; piilkond — 2 ratsanikku — sidemeks jalaväega; piilkond — 4 ratsanikku — julgestuseks ja luureks A suunas eelpost nr. 2 ette.

Ülejäänud meeskond — pealiku käsutuses toetusjoonel B rajoonis, toeks vastase survele taanduvatele eelpostidele.

Puhkekaitse sellasel kujul suudab tagada eskadronile puhkuse, katta ja vastase kallaletungil võita aega eskadronil kaitsele asumiseks. Samuti on ta võimeline saatma välja piilkondi, vahetama ratsavahiposte ja valjalisel juhtumil toetama ühel või teisel kujul mõnd eelposti. Selle juures eskadroni 2 rühma ja juureantud osad saaksid rahulikult puhata.

Rühmapealiku tegevusest puhkekaitse osade kohaleasetamisel.

Rühmapealik, jõudnud välja kõrgustikule D rajooni, tutvustab jaopealikuid maastikuga, puhkekaitse lõiguga ja olukorraga. Juhatab siis üksik-ratsavahipostile ta asukohta, annab talle ülesande ja saadab ta välja.

Selle järele rühmapealik sõidab rühmaga suurteed mööda B rajooni, saates oma julgestuseks ette 4-mehelise ratsapiilkonna, kellele teeb ülesandeks toimetada vaatlust B rajoonist A suunas.

Jõudnud B rajooni, tutvustab jaopealikuid maastikuga, nagu see sündis juba D rajoonis, eriti näidates kardetavaid suundi ja naaberosade asukohti. Annab oma ülesande täitmise kava, ülesanded eelpostidele ja viimaste asukohad, näitab maastikul tee kohaleminekuks, annab käega näidates lõigu piirid. Näitab kohta, kuhu asuda vastupanule taandumisel B rajooni.

Saadab seismajäänud endise 4-mehelise julgestuspiilkonna endise ülesandega järgmisele kõrgustikule.

Määratud eelpostid nr. 1 ja nr. 2 liiguvad oma asukohtadesse. Selleks eelpost nr. 2 jalastub, paigutab ära hobused selleks näidatud sobival kohal, jättes juure 2 hobuhoidurit.

Samal ajal rühmapealik näitab ülejäänud meeste pealikule — oma asetäitjale — rühma vastupanujoone, teeb korralduse sissekaevumiseks, näitab kerge-klp. asukohad, andes ühtlasi ka tuleülesanded, määrab meeskonna ja hobuhoidurite asukohad. Selle järele sõidab ka ise eelpost nr. 2 ja nr. 1 asukohtadele, võttes kaasa valveloleku kontrollpiilkonna pealiku, et tutvustada teda julgestusjoonega ja maastikuga.

Jõudnud kohale, kontrollib eelposti nr. 2 asetust ja vahiposti asukohta, samuti eelposti pealiku ülesandest täpset arusaamist, ja annab vajaduse korral täiendavaid juhendeid.

Vastase soomusmasinate tõkestamiseks käseb lõhkuda ära silla ja ehitada tõkked.

Kutsub eelpool, A suunas vaatlust toimetava julgestuspiilkonna pealiku enda juure ja teeb sellele korralduse otsida üles oja koolmed ning näidata neid eelposti meeskonnale.

Kui eelpost on asunud kohale, julgestuspiilkond sõidab tagasi B rajooni rühmapealiku asetäitja käsutusse.

Rühmapealik sõidab eelpost nr. 1 ja üksiku ratsavahiposti juure kaudu rinnet, et näidata valveloleku kontrollpiilkonna pealikule ta tulevast liikumisteed.

Eelpostile nr. 1 ja üksik-ratsavahipostile annab rühmapealik kõik täiendavad käsud, parandab asukohti ja teostab kontrolli, nagu see sündis osalt juba eelpost nr. 2 juures. Jõudnud sellega valmis, sõidab teist teed (tee oja ja jõe vahel) tagasi B rajooni, kus kontrollib ja täiendab korraldusi ja töid.

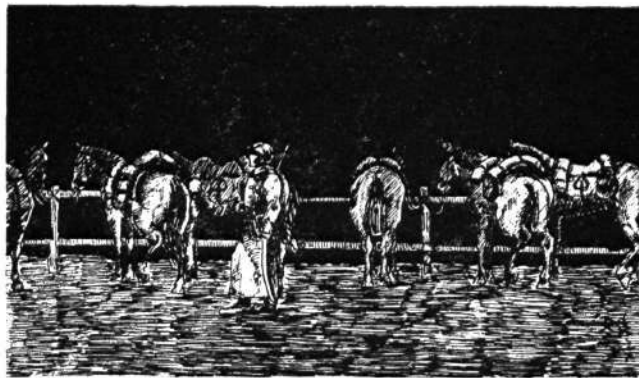
Luurab läbi taandumistee ja saadab välja naabrite juure sidepiilkonna, andes sellele kaasa oma asetuse-skeemi.

Koostab puhkekaitse lõpliku kaitsekava, kus üksikasjaliselt peab määrama kindlaks tegevuse juhtumiks, kui vastane ilmub ühest või ka mitmest suunast korraga, kooskõlastades sellega ka vastavalt eelosade tegevusplaani.

Kui eeltööd tehtud, saadab eskadroni pealikule teatise puhkekaitse asetusest, lisades täpse skeemi. Teeb siis täiendava kava õõseks, saadab välja aegajalt julgestuse- ja valveloleku-kontrollpiilkondi jne.

Tegevus kokkupõrkel vastasega.

Eelpostid, vastavalt ülesandele takistanud vastase luure- ning eelosi löiku valgumast ja tõkestanud tulega

Joon. 8. Puhkekaitstes ja valveosades on hobused alati sõiduvälis, koondatult valvuri järelevalve all hoovides, platsidel jne.

nende liikumist, on sunnitud viimase tugevamate jõudude survele taanduma, kusjuures see sünnib järgmiselt:

Julgestuspiilkond, avastanud vastase luure, teatab sellest kohe; eelpostid nr. 2 ja nr. 1 taanduvad järkjärgulist vastupanu luues antud suunas B rajooni, üksik-ratsavahipost samal viisil eskadroni rajooni, kus hiljem ühineb oma rühmaga.

Rühm ühes sinnajõudnud eelpostidega korraldab neile ettenähtud seisukohtadel veel ühise vastupanu. Taandumisele võib rühm mõelda alles siis, kui eskadron on jõudnud asuda võitluseks kohale, ja ka siis vaid vastase ülejõu survele või eskadronipealiku käsul. Rühm taandub eskadroni varru.

Paar sõna puhkusele asuva eskadroni korraldamisest.

Eskadron, jõudnud D rajooni, asub korterisse. Eskadroni pealik läheb ühes rühmapealikutega eskadronile kaitsepositsiooni valima D kõrgendikele, kus ta on otustanud teostada vastupanu.

Käinud läbi positsiooni, tutvustanud rühmapealiku oma kaitseideega, koostanud oma kaitsekava, määranud kaitseõigud ja ülesanded rühmadele, lasknud rühmapealikul teha kindlaks kuulipildujate asukohad ja tuleülesanded ja valida rühmade kohaletoomise teed,

Joon. 9. Välispool asulaid puhkav ratsaüksus koondab hobused rühmade kaupa, sidudes neid leiduvate sobivate esemete külge. Sadulad, püssid, riimad, hobuste-tekid (kui viimased pole asetatud hobustele) asetatakse hobustest eemale kindlas korras.

Joon. 10. Puhkusel Enne magamaheitmist aseta-
da kõik asjad korda, et alarmi korral
kõike võiks kohe leida isegi pimedas.

ta teostab tulekava kontrolli ja läheb eskadroni juure
tegema korraldusi.

Eskadroni puhkuse vahetuks kaitseks määrab 2
kahemehelist häireposti kaitsepositsiooni lähedale.

Määrab eskadroni koondumiskoha, sisetoiakonnad
ja alarmi signaalid, õhukaitseks raske-kuulipilduja
rühma jne.

Näite ja üldine arutus.

Käesolevas näites puhkekaitse osad asuvad eskad-
roni puhkerajoonist 4—5 km kaugusel, mis tundub pea-
liskaudsel vaatlemisel suurena. Tegelikult on aga sel-
lane vahemaa vajaline, mis selgub järgmisest arvu-
tusest.

Puhkekaitse osade ja vastase kokkupõrke teatise
kättejõudmine eskadroni pealikule nõuab umbes 0,5
tundi aega. Vastane võib jõuda edasi selle aja jook-
sul keskmiselt 2—3 km (ratsaosad). Rohkem ta töö-
näoliselt edasi ei jõua, kuna eelosad takistavad ta lii-
kumist järkjärgulise vastupanuga.

Arvestades seda, et eelpostid ja puhkekaitserühm
suudaksid pidada kinni vastast 0,5 tundi, eraldaks es-
kadroni vastasest teate saamise momendil keskmiselt
2—3 km vahemaa, s. t., et umbes 0,5 tunni pärast vas-
tane võib ilmuda juba puhkuserajooni (kokkupõrke mo-
mendist 1 tund).

Kas suudab eskadron järelejäänud 0,5 tunniga
asuda oma kaitsepositsioonile võitlusevalmina?

On arusaadav, et ei, kuna tegelikult kulub aega
puhkuselt positsioonile lahinguvalmis üleminekuks um-
bes 1 tund.

Näib, et on vajadus kauguste suurendamiseks. Üle
4—5 km ei saa aga väike ratsaüksus panna välja oma
puhkekaitse eelosi, kuna nende kogumine lahingutege-
vusel osutuks siis õige raskeks, et mitte öelda võima-
tuks (vähemalt rühmapealikul).

Eskadronile kaitsepositsioonile asumise aja saavu-
tamiseks jääks võimalus:

1) kas pidada kinni vastast puhkekaitse kestvama
lahinguga oma asukohtadel, või

2) vastane varem avastada, milleks tuleks saata
julgestuspiilkond kaugemale ette (1—2 km).

Milline võimalus valida, seda näitab olukord.

Sobiva ilmastiku juures võivad puhkusel olevat es-
kadroni häirida ka eelosade ja vastase kokkupõrkel te-
kitatud paugud, kuid need on puudulikud olukorra sel-
gitamiseks ja neile ei saa alati loota. Nii näit. pole
kuulda tuulise ilmaga püssipauke kuigi kaugelt.

Vastase jalaväe ilmumine pole nii kardetav, kui
ratsaväe ilmumine, kuna esimene liigub aeglasemalt,
mille tõttu jääb eskadronile küllalt aega positsioonile
asumiseks.

Käesolev näide pole ainus puhkekaitse lahendamise
viis, kuna neid võib olla väga mitmekesiseid. Juba eel-
posti-teenistuse juures nägime, et isegi puhkekaitse-
osade kaugus on erinev erijuhtumel, olenedes näit.
asjaolust, kas puhkekaitse on pandud välja ratsa või
jala. Esimesel juhtumil on kaugus suurem, viimasel
vähem. Ka võib eskadron teostada oma puhkekaitset
üksikute eelpostidega või ratsavahipostidega. Viimane
moodus on tarvitatav eriti siis, kui on teada, et vas-
tane asub kaugel (näit. 2 päeva teekond) või et maas-
tik on selleks eriti soodus.

Üldiselt võib olla puhkekaitse-rühmal eskadroni pii-
rides puhkekaitse organiseerimiseks 2 põhimõtet:

1) Kui kavatsetakse luua tõsisemat vastupanu
vahi- ja eelpostide joonel ja rühma südamik on vaid
eelosade toetamiseks (varuks), siis südamiku asukoht
on julgestusjoonele lähemal, eskadronist aga kaugemal
(2—3 km), ja eelpostid on tugevamad.

2) Kui kavatsetakse panna vastu rühmasüdamiku
joonel ja vahi- ning eelpostid on pandud välja vaid vas-
tase avastamiseks, siis on viimased nõrgemad ja on ase-
tatud kaugemale, rühma südamik aga tugevam (näit.
2 jagu) ja eskadronile lähemal.

Kuidas puhkekaitset viia läbi ühel või teisel juh-
tumil, see oleneb ikkagi ülesandest, olukorrast, maasti-
kust ja üksuse suuruselt.

Juhtumil, kui eskadron ise tervikuna on määratud
puhkekaitseks suuremast ratsa- või segaväeosast, on ta
asetus hoopis erinev, antud löik laiem ning eelosade ja
peajõu korterirajooni-vaheline kaugus suurem.

Suurim valmisriieteäri Eestis K.-M. „ERPE“

Viru tän. 22, telef. 446-94

Soovitab suures valikus igaks hooajaks daamide ja härrade valmis-
riideid ning riidekaupa meetriviisi. Tellimiste vastuvõtmine ja täitmine
korralik oma töökojas vilunud juurelõikaja juhatusel.

Kõik meilt ostetud riided pressitakse maksuta.

TARTUMAA MALEVA

Suurtükimehe

OPPUSI

Märts
2-11.
1934

Suurtükimeeste õppused on mitmekesised. Seetõttu on nende õppuste läbiviimine keerukas. Korraldades aastast-aastasse õppusi suurtükimeestele ja teostades laskeharjutusi lahinglaskemoonaga kohalikel laskeplatsidel, — selle pikaajalise ja visa töö tulemusena on jõutud väljaõppe tasemeni, missugune lubab Tartumaa patareide meeskondadel täiel määral kanda suurtükimehe nime. Nii on aastate töö tulemusena saavutatud kiire ja täpne suurtüki numbrite töö, kiitustvääriv sidemeeskonna lahingtegevus ning teadlik ja otstarbekohane pealike juhtimisoskus.

Kuni seniajani patareid õppuste läbiviimise raskuspunkt lasus kahel õppekursusel aastas. Üks neist õppekursusist, talvine õppekursus, peeti harilikult veebruarimärtsikuude jooksul. See õppus koosnes harilikult 2—3 õppepäevast. Õppekursuse esimestel päevadel olid koos pealiked, kuna viimane õppepäev oli pühendatud kogu patareid meeskonnale. Teiseks suuremaks õppekursuseks oli suvilaager, kus kogu patareid meeskond sai kahe päeva jooksul õpiseid peagu kõigilt neilt mitmekesistelt aladelt, mida suurtükimehelt nõutakse. Mõlemad need õppekursused lõppesid praktiliste laskeharjutustega kohalikel laskeplatsidel.

Vaheaeg nende kahe õppekursuse vahel pühendati teiste kaitseliitlaste ülesannete ja kohuste täitmisele, kuna erialalisi suurtükiväelisi õppusi neil vaheaegadel ei teostatud.

Tundus, et vaheajad õppuste vahel suurtükimeestele on liig pikad. Seepärast suurtükimehed muutsid põhilikult oma õppuste teostamise korda, asendades seda rohkem elulisema ja elavamaga. Algatuse uue õppekorra sisseviimisel tegi Mäksa patareid neljapäevalise õppekursusega 2.—5. märtsini k. a. ja Röpina patareid — 8.—11. märtsini k. a. Neljapäevase õppekursuse töökava ajajaotus osutus täiel määral otstarbekohaseks. Õppekursuse töökava oli järgmine: Kahel esimesel õppepäeval olid koos ainult pealiked. On ju nende töö keerulisem ja nõudmised nende vastu suuremad. Pealike õppepäeval harutati läbi küsimused alates patareid tegevusest rännakul, patareid positsioonile asumisel, laskeandmete arvutamisel, eellaskmise teostamisel ja lõpetades turmtule läbiviimisega. Pärast nimetatud küsimuste praktilist lahendamist pealiked lahendasid konkreetse ülesande eelseisva laskeharjutuse läbiviimiseks. Kolmandal õppepäeval oli koos kogu patareid meeskond. Sel päeval olid korraldatud erialased õppused patareid erimeeskondadele, ning lõpuks kogu patareid koostööõppus laskeharjutuse läbiviimisel ja järgneva laskeharjutusepäeva eeltööde teostamine. Eriti peab mainima sel õppepäeval jalariviõppuste läbiviimist uue rivi määrustiku kohaselt ning meeskonna teadlikku ja hoogsat suhtumist sellele õppusele. Viimase õppepäeva, s. o. neljanda õppepäeva, tulipunktiks oli laskeharjutuse läbiviimine. Laskeharjutus on katse patareid erimeeskondadele nende väljaõppe taseme kindlaksmääramisel. Laskeharjutus on suurtükimeeste igakülgse drilli peegel. Laskeharjutused mõlema patareidiga kujunesid täiel määral rahuldavaiks ning erimeeskondade koos-

töö ilmes konarlusteta. Viimane asjaolu oli tingitud eelmise päeva kordamisõppusist ja koostöö harjutusist.

Õppepäevad lõppesid omavaheliste läbirääkimistega. Neil läbirääkimistel käsitleti küsimusi, mis puutuvad patareid õppetegevusse, õppuste korraldamisse. Neil läbirääkimistel harutati õppetaseme tõstmise võimalusi ja teisi küsimusi. Läbirääkimised kujunesid elavaks mõtetevahetuseks. Neil läbirääkimistel leidsid kena algatust mitmesugused küsimused. Neis küsimusis lepidi ka kokku.

Arvestades asjaolu, et 2. diviisi suurtükiväe poolt on Tartumaa malevale lahkesti vastu tulnud õppejõudude andmisega, on patareid õppuste läbiviimine tunduvalt kergendatud. Edaspidisel õppekava teostamisel otsustati võtta ette mitmeid muudatusi, mis on eriti tervitatavad nähtused.

Otsustati edaspidi patareid korraldada õppusi järgmiselt. Normaalselt patareid viib läbi aastas kaks suuremat ja intensiivsemat õppust. Üks neist õppekursusist teostatakse talvise õppeperioodi jooksul, kuna teine õppekursus on suvel. Talvine õppekursus koosneb neljast õppepäevast, kusjuures esimesed kaks õppepäeva on pühendatud pealike õppusile, kolmas õppepäev — kogu patareid õppusile ning neljandal õppepäeval teostatakse laskeharjutus lahinglaskemoonaga. Suvine õppekursus koosneb kahest õppepäevast kogu patareid meeskonnale, missugune õppus viiakse läbi suvilaagris ühes teiste väeliikidega või suurtükiväe erilaagris. Vaheajad nende kahe õppekursuse vahel täiendatakse lühikeste mõnetunniliste õppustega. Lühikesed õppused suuremate õppekursuste vaheaegadel on eriti tarvilised just seepärast, et patareidesse on sisse astunud tunduv protsent uusi liikmeid, eriti noori. Kui vanemad kaitseliitlased omavad juba teatud väljaõppe taseme ja aegajalt kogunevad oma teadmiste värskendamiseks ja meeletuletamiseks, — siis uute liikmete ja eriti noorte väljaõppe taseme tõstmine nõuab rohkem harjutusi. Kõik uued patareid liikmed ja noored on alati kohustatud ilmuma neile lühiajalisele õppusile ja neid mitte iialgi jätma vahele. Sealjuures neile lühiajalisele õppusile ei kogune kogu patareid meeskond, vaid üks

patarei erimeeskondadest. Need patarei erimeeskonnad (pealikud, numbrid, telefonistid, luurajad, sõitjad jne.) kogunevad õppusile ükshaaval, enne ise omavahel leppides kokku õppuse aja, vältuse ja koha ning õppetöö kohta. Loomulikult ei saa tuua šablooni, kui tihti need meeskonnad peavad kogunema õppusile, vaid nad kogunevad õppusile võimaluste piires.

Otsustati õppuste mitmekesistamiseks viia õppekavasse ratsasõiduõppusi. Kaitseliidu suurtükimehed on saanud väga mitmekesise ratsasõidu kooli. Osa neist püsib maailmasõjas saadud ratsutamise kogemusel, osa vabadussõjas omandatud ratsasõidu praktilikal, osa on saanud rahuaegse ratsasõidukooli, kuna on ka neid, kes hobusel ennast tunnevad täiesti halvasti. Viimasel ajal on igal pool kaitseliidus kuulda jutte uuest ratsasõidukoolist. Kuid millele on rajatud see uus ratsasõidukool ja millega ta erineb vanast koolist — seda ei teata. Ratsasõidukunsti alal õpiste ja näpunäidete andmiseks on vaja korraldada ratsasõidu õppusi vastavate instruktorite juhatusel. Neid instruktoreid lubab lahkesti anda 2. diviisi suurtükivägi.

Otsustati õppustele ilmudes mitte hilineda. Hilinemine õppusile on halvav nähtus. Eriti rusuvalt mõjub hilinemine neile korralikele kaitseliidu liikmeile, kes ilmuvad õigeaegselt kohale ja siis on sunnitud ootama ning aega surnuks lööma hilinejate ootamisega. Ootajaile jääb kibedustunne, kuna õppetöö üldkalk halvatatakse. Lõpp hilinemistele!

Edaspidi patareimeeskonnad ilmuvad õppusile relvades sunduslikult kaks korda aastas, s. o. talvisele neljapäevasele õppekursusele ja lahinglaskmisele ning suvilaagrisse. Endastmõistetav, et kõigis relvades kogunetakse häire-, kontrollkogunemiste ja manöövrivate puhul. Õppusile vähemate koondistega mehed ilmuvad õppuste juhi korraldusel kas kõigi relvadega, osa relvadega (bebut, mõök) või ilma relvadeta.

Möödunud neljapäeval kursusel ilmutasid nii pea-

Viimsed kolm

likud kui ka kõik malevlased suurt tööindu. Kõik olid parima tahtega õppetöö juures. Eriti paistis silma neil õppusil tugev distsipliin, mis tunduvalt kergendas õppetöö läbiviimist.

Huvi õppuste vastu, tugev, teadlik distsipliin ja täpsus õppusile ilmumisel, — need olid elemendid, millele tugenes möödunud õppuste — eriti laskeharjutusepäeva õppetöö — hea kordaminek.

Suurimat tänu võlgnevad kursuselased suurtükimehed naiskodukaitse jaoskondadele, kes kandsid kursuste õppetöö vältel toitlustamise ja sanitaarala mured.

Korraldades edaspidi sellaseid patareimeeskondade koostööõppusi ning suuremate koostööõppuste vaheaegadel vähemaid erimeeskondade õppusi tõuseb meeskondade väljaõppe tase, tugevneb sisemine side ning kasvab usk oma võimesse. Patareid astuvad oma väljaõppes jälle sammu edasi, Jh.

KAITSELIIDU ELU

Kaitsevägede ülemjuhataja käskkiri

Nr 18.

Tallinnas, 24. märtsil 1934. a.

(Kaitsevägede staap.)

Viin üle ja määran teenistuse huvides, arvates 1. aprillist s. a.: 1. kaitseliidu Tartu maleva pealiku kohustetäitja kolonel-leitnant Voldemar Karing'u — Valga kaitseringkonna staabi ülema kohustetäitjaks ja 2. major Richard Aks'i 2. üksikust jalaväepataljonist — kaitseliidu Tartu maleva pealiku kohustetäitjaks.

J. Laidoner
kindral-leitnant,
kaitsevägede ülemjuhataja.

Jooni Petseri maleva kümneaastasest tegevusest

Kuigi Petseri maleva juured ulatuvad vabadussõja keerisesse, ei saa malevast kui organiseeritud tervikust kõnelda enne 1924. a. Alles 1. detsembri sündmused

sunnivad ka Petserimaad mõtlema tugevale ja riigiusstavale organisatsioonile — kaitseliidule. Nagu kõikjal meie kodumaal, nii leidis ka siin küllalt kodanikke, kes vabatahtlikult koondusid kodukaitse öölsate aadete teenistusse.

Käesoleva aasta 29. märtsil möödus sellest 10 aastat, millal pandi kindel alus Petseri malevale. Puudutame sel puhul mõne joonega maleva elu, mis tohiks huvitada ka laiemaid hulki. Kuigi Petserimaal enne 1924. a. leidis kaitseliidu üksusi, ei olnud sel alal veel ühist korraldust. Üksikud kaitseliidu üksused allusid Petseri rahvaväe ülemale. Puudus iseseisev organisatsioon.

Kindlakavalisemale kaitseliidu organiseerimisele Petserimaal asuti aga 1925. a. alul. Alates sama aasta 1. jaanuarist määrati kaitseliidu peastaabi poolt Petseri malevale pealik ja malevkondade pealikud. Maleva esimeseks pealikuks oli major Soo.

Arvestades kohapealseid olusid ja kl. peastaabi juhtnõore suudeti juba esimese tegevusaasta jooksul saavutada tunduvald tagajärgi. Vabatahtlikud riigiustavad kodanikud ühendati ühiseks kodukaitsjate perekts.

Väljaõppe alal alul peeti õppusi juhuslikult ja ilma kindla kavata, kuna puudus alatine instruktor, kes oleks hoolitsenud maleva kavakindla väljaõppe eest. Järgmisel aastal määrati malevasse alatine instruktor, praegune vanem instruktor kpt. Ilves. Ühes sellega oli ma-

Maleva pealik major H. PLOOMIPUU maleva parimate laskurite keskel

leva väljaõppe alal märgata suurt tõusu. Õppusi hakati pidama kindla kava järgi. Väljaõppe harjutustel käiakse hoolega. Vabatahtlik kaitseliidu organisatsioon on saanud meie riigi idapiiril tugevaks relvastatud jõuks.

Eriti intensiivseks ja mitmekesiseks muutub töö malevas, kui praegune maleva pealik major H. Ploomipuu asub maleva juhtimisele. Üksmeelne töötahe on ühendanud nii pealikuid kui malevasi ühiseks tervikuks.

Kuna maleva algpäevil olid malevas üksused ainult jalaväe alal, on nüüd kümneaastase tegevuse jooksul loodud maleva koosseisu terve rida eriüksusi.

Kõigi nende üksuste juhtimine ja väljaõppe korraldamine nõuab maleva staabilt suurt ja alatist hoolt ning malevasilt palju tööd ja vaeva, et seista oma ülesande kõrgusel. Väljaõppe alal on palju kaasa aidanud ka kohapealse kaitseväge instruktorid.

Maleva koosseis liikmeskonna poolest on väga vahelduv. Rääkimata kaitseliitlastest, kes alatist vahelduvad, ei ole ka juhtivate pealikute koosseis kuni 1928. a. olnud küllalt püsiv. Elukoha muutmise tõttu on lahkunud peagu kõik maleva loomisaegsed malevkondate pealikud. Ka väiksemaid pealikuid tuleb alata asendada uutega.

Kõik see mõjub halvavalt maleva väljaõppele. Kuid vaatamata sellele on maleva väljaõppe alal saavutatud küllalt häid tulemusi. On tehtud kümne aasta jooksul palju produktiivset tööd meie riigikaitse ettevalmistamiseks. Õige laiaulatuseliselt on korraldatud pealikute kursusi, üld- ja eriüksuste õppusi suure hulga malevlaste osavõtul. Ka kehakasvatustlikud küsimused ei ole jäänud kõrvalasjaks. Nii on peetud kehalise kasvatuse kursusi, korraldatud spordivõistlusi ning sellega juhitud malevlaste tähelepanu ka kehalise tugevuse arendamisele.

Petseri maleva patareid harjutustel

Maleva algpäevil klassilaskureid ei olnud. Nüüd on neid malevas 40% koosseisust. Kõrgema klassi laskeureid on 40 malevlast.

Sisekaitsele valmisoleku kontrollimiseks on kõigis maleva üksusis korraldatud proovihäireid nii maleva oma juhtide kui ka kaitseliidu ülema poolt. Tulemusega on jäädud täiesti rahule. Samuti on õnnestunud maleva suuremad ettevõtted — suvilaagrid ja ma-nöövrid.

Nii väljaõppe kui ka teistegi tegevusalade edukale tegutsemisele aitab palju kaasa maleva keskusel oma ruumide saamine. Maleva oma algatusel ja riiklikul ning seltskondlikul toetusel on ehitatud Petserisse oma maja, mis teistele organisatsioonidele pakub varju.

Tuleb kindlasti mainida ka teisi tegevusalasid, millega malev on tegutsenud ja mil on saavutatud ka küllalt tagajärgi. On moodustatud maleva puhk- ja keelpillide orkestrid, korraldatud mitmeid üldhariduslikke kursusi ja loenguid. Maleva algatusel on asutatud Petseri spordiplats. On organiseeritud ja korraldatud vaestelaste ja nende perekondade avitamist, peetud propaganda-koosolekuid ja pidusid isamaaliste ja rahvuslike tunnete süvendamiseks. On võetud osa ja korraldatud kontsertaktusi ja pidulikke jumalateenistusi.

Ei saa siinkohal jätta mainimata ka naiskodukaitse osa meie maleva töö edukuse tõstmisel. Alati on valit-senud naiskodukaitsega soe ja sõbralik vahekord. Malevas on tahtetud mõista ja on ka mõistetud seda suurt ohvrimeelt, mida meie naispere on näidanud ühistöös malevlastega. Abipakkuvad käed, aitajad südamed on naiskodukaitse sünnist peale iseloomustanud meie isamaalist naisperet.

Samuti olgu nimetatud ka meie tõusev põlv, rahva tulevik — noorkotkad ja kodutütreid. Teatud kindlasuunalises noorte organisatsioonis tahavad nad oma jõu kohaselt areneda tublideks riigikodanikeks. Ka siin on malev osanud hinnata seda suurt ülesannet, mis noorte organisatsioonil on eesmärgiks, ning on alati olnud huvitatud nende kasvatustlikust suunast.

Võib öelda, et Petseri maleva alatiseks eesmärgiks on olnud kõrvalekaldumiseta taotella neid ülesandeid, mis kaitseliidu põhikiri näeb ette. Visa püüd selles suunas on ka rikkalikult tasutud — Petseri malev seisab tänapäev väärrika eelpostina meie kodukaitse pere esiridades ja sammub iseteadvalt ja julgelt vastu tulevikule.

Tallinna maleva üksik soomusauto rühm 5-da aasta lävel

1927. a. märtsikuus valmisid kaitseliidu poolt ostetud kaks soomusautot km. arsenalis, kus Crossley šassiidele soomuskorpused peale monteeriti.

Nimetatud soomusautod anti üle Tallinna malevale kui pealinna kaitsemalevale. Maleva pealik „ristis“ soomusautod „Kõu“ ja „Pikker“ nimega.

1928. a. jaanuarikuus osteti prantsuse sõjaministeriumilt soomusautode tarvis uued kahurid, missugused monteeriti sama aasta sügisel arsenalis s.-autodele, nii et soomusautode löögivõime on kiire kahuritule tõttu suur. Soomusautodele komplekteeris maleva pealik meeskonna — rühma — paremaid laskureid, eriala mehi mitmest maleva allüksusest. Soomusautode rühmapealikuks määrati 1. juunil 1927. a. Aleksander Loun, samal ajal rühmapealiku abiks res.-ltn. Aleks. Arol. Meeskond koosnes 12—15 kaitseliitlastest, kes kuulusid ühtlasi ka malevkondatakse, kuid tegutsesid soomusautodel.

20. märtsil 1930. a. pandi alus rühmale iseseisva administratiivüksusena, alluvusega otseselt maleva pealikule, nimetusega „Maleva soomusautode rühm“.

1. jaan. 1932. a. nimetati s.-a. rühm ümber „Maleva üksikuks soomusauto rühmaks“.

Soomusautode rühm on võtnud osa järgmisist suu-
remaist manöövrist: 1929. a. „Saue manöövrist“,
1931. a. „Aruküla manöövrist“ ja 1932. a. sügisel kaitseväe poolt korraldatud „Moto-mehhaniseeritud salga“ õppusest Tapa-Rakvere rajoonis, kus s.-a. rühma tegevusele sai kaitseväe kõrgemate juhtide poolt kiitva arvustuse osaliseks. Soomusautode kui ka meeskonna vastupidavus oli hea. Viimasel õppusel tegutses s.-a. rühm väga mitmesuguseis lahing-faasides, küll tundmata teedel, suures sügiseseis poris, metsas ja pimedal ööl. Nagu mainitud, s.-a. rühm kannatas igasugused tuleproovid välja, taktikalisi eksimusi ei olnud, rikkeid ette ei tulnud ja seepärast sai kiituse osaliseks juhtide poolt. Öösel Tallinna tagasi sõidul vääratas teine soomusauto juhi üliväsimuse ja libeda tee tõttu kraavi. Paaritunnilise kibeda töö järele sai s.-auto kraavist meeskonna abil välja. Meeskonnale pakkus see juhtum palju praktilist õpetust edaspidiseks, sest „tegijal juhtub ikka mõndki, magajal ei midagi“.

Suurt rõhku on pandud s.-a. rühma meeskonna väl-
jaõppele ja eriti laskeosavuse tõstmisele. Iga nädalal on kord õhtuti rühmal „õppepäev“. Kuulatakse loen-
guit, tehakse praktilisi õppusi masinate ja relvade juures vastavate eriteadlaste juhatusel ja peetakse oma-
vahelisi kui ka teiste allüksustega laskevõistlusi. 27. aug. 1933. a. peeti esimesed laskevõistlused s.-a. rühma ja autotankide rügemendi vahel kolmest relva-
liigist — v.-püssidest, p.-klp. ja kahurist. Autotankide rügement saavutas väikese ülekaalu v.-püssist ja kahurist laskmises, kuna püstol-kuulipild. laskmises võitis s.-a. rühm rügemendi. Varem peeti laskevõistlus auto-
tankide rügemendi ohvitserikoguga spordipüüdist lask-
mises, kus rühmal oli suur edu. 1933. a. „Karika-
võistlustel“ saavutas rühm 68,600 keskm. silma, mis on erakordselt suur saavutus üle Eesti kaitseväe üksuse poolt.

30. aprillil 1933. a. tabas rühma suur kaotus ja lein — rühmapealik ja asut. rühmaliige Aleksander Loun suri kurja käe läbi.

Survoodil parandas A. Loun s.-auto rühmale 1.000 krooni.

3. XI 1933. a. määrati uueks s.-auto rühmapealikuks vabandussõjajaegne s.-autode kolonni ülem res.-
kapten Ed. Kartus.

S.-a. rühmal on oma rinnamärk, mis on kinnitatud 1932. a. kaitseväe ülemale ja maleva pealiku poolt. Rühma rinnamärgi sümboliks on soomuslohe, kes kaitseb kaitseväe embleemi. Seni on rinnamärgi kandmise õigus antud 24 liikmele.

S.-auto rühma 4-dal aastapäeval on rühmas 23 tegev- ja 16 toetajat liiget.

Praegu on kõik rühma tegevliikmed varustatud kaitseväe vormiga, osalt liikmete oma kulul, osalt rühma kulul. S.-auto rühma meeskonna vorm erineb musta nahkuuega, mis osutub otstarbekohasemaks k.-l. vormipaljutust oma vastupidavuse, kerguse ja tuult mitte-
läbilaskvuse poolest.

Tallinna maleva üksik soomusauto rühm

Rühma meeskonnas on valitsenud alati parim aru-
saamine ja sõbralik vahekord üksteisega, ollakse teadlik üksuse ja iga liikme tähtsusest kaitseväe ideelisel töö-
alal, alati valmis väljaastumiseks välise kui ka sisemise vaenlase vastu selle hävitamiseks, nii võiakse tuua au oma üksusele, kaitseväele ja kogu eesti rahvale. Jääb soovida ka edaspidisele s.-auto rühma tegevusele palju meeleskindlust, head tahet ja edu. Olgu k.-l. Tallinna maleva üksik soomusauto rühm ikka esirinnas kaitseväe üksuste peres ja tõhusam üksus oma eri-
alal. Selleks palju õnne s.-auto rühma 4-dal aasta-
päeval.
J. S—ts.

Tulise kodukaitsja mälestuseks

ELLA TÜITS †

17. veebr. lakkas jäävalt tuksumast Ella Tüitsi nais-
kodukaitses tööd nii tuliselt armastav süda. Keset innu-
kaimat kodukaitses tööd naiskodukaitses keskjuhatuses poolt korraldatud massitoitlustuskursustel tabas teda saatuslik haigus halvatusena. Järgmisel päeval kor-
dus halvatus ja meelemärgusele tulemata uinus ta igave-
sele unele.

Ei olnud naiskodukaitses Viljandi linna jaoskonnal hoolsamat, kohusetruumat ja ennastalgavamat liiget kui seda oli kadunu. Ei puudunud ta üheltki naiskodu-
kaitses ettevõttel, olgu see kaitseväe tootlustamise kü-
simuse lahendamine, peo korraldamine, laulukoori har-
jutus või midagi muud. Alati sõbralik, kaastundlik, abi-
valmis, võitis ta kõikide südamed, kellega tal oli kokku-
puutumist. Tema sõprus- ja tutvusringkond oli väga lai-
aldane. Kaitseväe laagreis, manöövritel ja taktika-
listel õppustel esines kadunu alati silmapaistval kohal, võttes enesele kõige ebamugavamaid ülesandeid. Seal, kus seisti mõnesuguse lahendamatu küsimuse ees, lei-
dis Ella Tüits alati nõu. Veel surmavoodil oli ta suurimaks mureks naiskodukaitses tööd.

Kadunut jäid leinama 2 alaealist poega, vanemad, õed, naiskodukaitses Viljandi linna jaoskond ja kõik need, kes teda tundsid.

Teenete eest naiskodukaitses töös annetas kaitseväe vanemate kogu E. T. valgeristi.

Kadunu mälestus olgu kogu naiskodukaitses perele kallis ja tuletagu meele ta töö väärtust.

Lääne maleva noortest

Lääne maleva noorkotkaste organisatsioon oli pingutusi nõudev ja raskesti liikumahakkav ettevõte. Tänu hoolsale ja ennastalgavale tööle võideti raskused — nii maailmavaatelised vastuseismised kui ka muud takistused. Praegu töötab ligi paarkümmend nk. üksust. Maarühmad tegutsevad hoolsasti katseile valmistumisega ja laagrielu tundmaõppimisega, et üleriiklikus ja maleva oma laagreis mitte jääda alla linnapoistele.

Vastasutatud rühmad on Peru, Võnnu, V.-Vigala, Haimre ja Veltsa ning Lihula haukapere. Nimetatud rühmad on lühikese ajaga saavutanud tähelepanuväärivaid tulemusi.

Eriti häid tegevusvõimalusi evivad Haapsalu linnarühmad, arendades õige intensiivset tegevust. Ühisgümnaasiumi rühm muudetakse lähimal ajal õpperühmaks, et valmistada juhte. Ideaaliks on, et iga keskkooli lõpetav rühma liige oleks võimaline tegutsema iseseisvalt rühmaga.

Erilist tunnustamist on leidnud linnamalevkonna välis- ja avalikud esinemised. Vabariigi aastapäeval korraldati koos kodutütardega mitmekesise kavaga piduõhtu. Õhtu algas lipuaustamise tseremoonia ja maleva vanema ava- ja tervitussõnadega. Noorkotkaste peavanema nimel tõi tervitusi peastaabi ülem.

Haapsalu kodutütar ÕIE VÖSU Punase Risti Peavalitsus annetas 12. II 1933. a. Õ. VÖSULE elupäästemedali, hinnates tema ennastalgavaid, ohvrimeelseid teeneid inimelu päästmisel 25. aug. 1933. a. uppumissurmast Haapsalus

Suure menu osaliseks sai nk. ja kt. segakoori esinemine vanakotkas Muti juhatusel. Ettekantavad laulud olid kauniviisilised ja hoolsasti kätte õpitud, osa hra Muti isiklikust loomingust.

Uudseks palaks oli nk. okariinde-orkestri esinemine. Orkester on alles noor ja väikesearvuline, kuid tuli toime esitatud paladega üsna hästi.

Õnnelikult seatud ja valitud oli kodutütardelt ettekantud laulumäng „Härä ja proua Seen“. Peale eelmäinutute oli veel rohkesti häid ettekandeid, missugused leidsid publikus sooja vastuvõtu.

Kava lõppnumbrina esitati näidend „Noored Kotkad“. Lavale ümbertöötatuna ja rohkete efektsete vahepaladega võitis ta noorte tööle üldise tunnustuse.

Körvalruumides oli korraldatud loterii ja einelaud, missugused müüdi peo lõpuks tühjaks.

Veel hulk aega pärast kava lõpu viibis rohkearvuline külalastajakond noorte peol, end lõbustades jalakeerutusega. Kõikjalt kuuldus häält, et kui juba noorkotkad ja kodutütred teevad midagi, siis see on alati vaatamisväärne ja huvitav.

Jatkugu juhtidele ja noortele indu tegutsemiseks senises suunas ja senise hoolega.

A-ka.

Noorkotkaste Haapsalu malevkonna pealikud. Keskkel vasakult: pealik hr. NIKONOVITS, vanem hr. MUTT ja vanakotkas hr. VIITAL

Haapsalu kodutütarde I algkooli rühm. Keskkel vasakult: prl. KOHLBERG, pr. MÖLL, prl. EIN ja noor elupäästja ÕIE VÖSU

Tapa noorkotkaste rühm sai lipu

21. jaan. oli Tapa noorkotkastele suureks tähtpäevaks. Rühmale anti üle lipp, mille annetas Tapa naiskodukaitse jaoskond. Lipukavandi valmistas õpetaja

F. Krusman, lipu valmistasid proudad Viks, Stokeby, preilid Bötcher ja Barrot.

Lipu üleandmisel viibis kohal Noorte Kotkaste pea-

staabi esindajana mag. J. Tederson, lipuvardasse löid mälestusnaelad kaitseliidu Tapa malevkonna pealik Stokey, kaitseliidu Tapa patarei pealik ltn. Adel ja kodutütarde Järva ringkonna vanem pr. Reitkam.

Linnapea Rähn tõi tervitusi, samuti ka kodutütarde

ja skautide esindajad. Pidulikuks kujunes moment, kus rühm laulis lipule „Kuule püha vannet“ ja kui selle järelle vastavas astmes poisid andsid noorkotka pühaliku tötuse. Ka haukapoegi andis lubadusi.

Rühma juhib kotkana õpetaja Anton Lipping, kes on ka noorkotkaste malevkonna pealikuks, ja vanakotkana Tapa kirikuõpetaja J. Gnadenteich. Haukaperet juhib õpetaja E. Pormann.

Kaitseliit sai Lihulasse maja

Hiljuti toimus Lihula kaitseliidu maja pidulik avamine ja õnnistamine. Õeldi palju tervitusi. Ka toodi tervitajate poolt uude majja annetusi.

Lihula kaitseliidu maja on endine Lihula postijaam, mis hiljem oli ringkonnavalitseja kantseleiks ja elukorteriks. Viimase asutuse likvideerimisel anti see maja põllutööministeeriumi poolt kaitseliidule. Kaitseliidu lahel loal on võimaldatud ka teistele Lihula seltskondlike organisatsioonidele seda maja kasutada koduna, mistõttu on loota, et tõuseb õitsele Lihula kaitseliidu ja seltskondliku elu parem tulevik.

Võimemõistatus nr. 3.

Õigete lahenduste saatjate vahel loositakse välja 1/2 aastakäiku „Kaitse Kodu!“

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40		
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59		

Lahendused saata hiljemalt 25. märtsiks s. a. „Kaitse Kodu!“ toimetusse, Tallinn, Kaarli 8, märgusõna all „Ristsõnad“.

- I. 60 11 52 13 37 31 38 26 — 35 1 15 55 3 60 62 25 16 46 50 58 12 4 41 — 56 42 24 17 19 53
 II. 29 45 6 41 40 52 28 10 — 9 40 19 49 22 44 52 27 21 19 37 23 30 49 — 57 8 59 7 36
 III. 2 3 34 18 39 33 52 32 40 — 55 28 35 29 51 50 47 14 35 — 61 20 20 52 48 37 23 3 60

Õigel lahendusel saame ruutudes 1—15 ja 16—29 kaks algupärast lavateost „Estoniast“, 30—47 Eesti opereti ja 48—59 P. Loti teose.

- I. Relv — Suurim võistlus kaitseliidus — Antakse võitjale.
 II. Kolm Eesti praegusaja tähtsamat isikut.
 III. Soome helilooja — Schilleri teos — Kesksuvine püha.

Ristsõna nr. 1 lahendus:

Põikread: Kaitseliidu keskjuhatus; 14. Vilma, 15. Sirtsu, 16. Esine, 18. Kas, 19. Bar, 21. Ani, 22. Kr., 23. Erk, 25. Uim, 26. Aa, 28. Tee, 29. Uim, 30. Rooste, 32. Palamuse, 33. Persia, 34. Johani, 35. Laidoner, 36. Ontika, 37. Ami, 38. Tal, 39. Er, 40. Tia, 41. Net, 42. Uku, 44. NSU, 45. Hag, 46. Aus, 48. Akord, 49. Uritam, 51. Kurat, 52. Videvikust varavalgeni.

Püstread: 1. Kuperjanov, 2. Tik, 3. Slastnikov, 4. La, 5. Isamaalsus, 6. Dir, 7. Ese, 8. suitsetama, 9. U. S. A., 10. Hindenburg, 11. Ani, 12. Te, 13. Sarmaatia, 17. Aroome, 19. Biplan, 20. Keerig, 22. Kiiker, 24. Kohi... 26. Aade, 27. Amor, 29. Usin, 31. Sa, 33. Po, 43. Uri, 46. Aul, 47. Sae.

Ristsõna nr. 1 lahendajaist võitis 1/2 aastakäiku „Kaitse Kodu!“ Uno Raudsepp, Kunda apteek.

RIIETURITE ÜHISKAUBAMAJA R. Ü. K.

Tallinnas, S. Karja 19, tel. 455-77

Teatame lugupeetud riidekauba tarvitajatele, et meil on müügil kõikide kodumaa vabrikute ja inglisi-riidekaubad nii daamidele kui härradele üliriie alal ühes nende juure kuuluvate manustega, nagu: voodrid, leinid, taskud, nõöbid jne.

Austusega R. Ü. K.

*Peen maitse,
meeldiv aroom.*

*Kes maitseb —
see kiidab!*

**Jalgrattaga — 50 klm.
tunnis**

kui omandate

jalgratta abimootori „ÖWA“.

Monteeritav igale harilikule jalgrattale.

Sõidukulu 1/2 senti kilomeeter.

Nõudke ÖWA-kataloogi.

Kr. SAAR & Ko

Tallinnas, Viru tän. 3, tel. 461-20.

Tartus, Raekoja 2, tel. 6-94.

L a u a v a b r i k

Firma M. Furmansky & Pojad

Telefon 5-66. —:— Kroonuaia 76.

Soovitab oma laost igasuguseid hõõveldatud ja hõõveldamata

l a u d u,

nagu: pöranda-, voodri- ja laelaudu, ukse- ja akna-
raami laudu, pöranda- ja laeliiste, latte ja katuse-
sindleid soontega ja ilma, prusse ja seinapalke.

Töö võistluseta.

Tallinna Eesti Majandusühisus

Tallinn, Estonia puiestee nr. 21. Kõnetr.: 458-80, 458-81.

Soovitame kevadeks:

R a d i X reaskülvimasinaid juhuslikult odavate hindadega.

Riia **Rasevsky** atru, kultivaatoreid, heinamaaäkkeid.

Flötheri seemendusatru.

Alfa-Laval käsi- ja jõukoorelahutajaid.

Põllu- ja aiavilja seemneid. Kunstväetisi.

Soodsad hinnad ja tingimused.

Rätsepaäri

Julius Kull

Tallinn

Suur Karja 6-3

Telefon: 468-37

Elektrotehnika-büroo

V. ENGEL

Tallinnas, Pikk t. 45, kõnetraat 444-53.

Elektrimootorid, -armatuurid, -lambid ja iga-sugused elektri- ja raadiotarbed.

Elektrivalgustuse ja -jõu sisseseade tööd ja jõujaamade sisseseadmised.

Poudre

Forvil-Paris

Lõhnaga: 5 fleurs ja Chypre

Pealadu:

ROHU- JA VÄRVIKAUBANDUSE A/S.

F. O. TREUBLUT

Pikk tänn.

LUMIVALGED JA TERVED HAMBAD
KINDLUSTAB TARVITAJALE

EPHAG HAMBAPASTA

INGLIS MAGASIN
H. GUTKIN

Soovitab
odavate hindadega kõige
suuremas valikus kodu- ja
välismaa riidekaupu igasugu-
ses headuses ja erimustreis

TALLINN, VIRU 4
TELEFON 436-46

SOODSAIM OSTUKOHT ON
KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

Herman Rõivas

TALLINN, ESTONIA PST. 11. KÖNETR. 304-80
MÜÜK SUUREL JA VÄIKESEL ARVUL

FOTOATELJEE

Parikas
TALLINN

KUNINGA TÄNAV 1

AVATUD

ÄRIP. K. 9-5
PÜHAP. K. 11-2

Haavapakke, kuuse- ja männimetsa

o s t a b
f i r m a **I. KLJAS**

Tallinn, S. Tataritän. 21-b-8 telefon 461-11

„Ma pole nii rikas,
et osta odavat kaupa“

— ütleb inglane, kes rohkem
kui ükski teine paneb rõhku
ostetava jalanõu headusele.

Kaaskodanik, mõtle ka sina sel-
lele, kui ostad jalanõusid!

UNION'i nahk ja UNION'i jala-
nõud on kättesaadavad mõõdu-
kate hindadega.

Mis aga puutub UNION'i saa-
duste headusse, siis tagab seda
juba 57 aastat tegutsenud
nahavabriku hea nimi ja ta
kaubamärk

UNION

London
1931
kõrgeim auhind

METSAEKSPORTÄRI

M. JUDEIKIN

*

SAEVESKID

TALLINNAS, TAPAL,
MUSTVEES, VÖRUS,
PÖLVAS

JAHUVESKID

MUSTVEES JA VÖRUS

*

Danim pealinna

kondiitriäri ja košvik

H. Feischner

Harju l. 45

Tel. 445-00

Tordid,

koogid,

küpsised

jne.

ületamatus headuses

Eesti nahavabrik
J. A. Rekand & J. Maasik

Tartus,
Aleksandri tän. nr. 107, telef. 88.

Valmistab:

kroom-pealishakka
igas värvis,
kroomtaldu,
kroommasinarihmu,
koorepark-pastlanahka,
pinsolinahka,
raag (seremett) nahka.

Ostab:

tooreid looma-, vasika-
ja lambanahku.

Võtab vastu parkimiseks
tooreid nahku.

ALEKSANDER VOLKE

vorstitööstus

müüb lihasaadusi ja vorste suurel ja
väikesel määral.

Müügikohad: Jakobsoni 18.
Uusturg: tõldades.

Kõhapealikud ja Tallinna sisse sõitnud
**kaitselehtlased, külastage maleva
kodu! Tallinn, Kaarli t. 8.**

Head ja maitsvad

lõuna- ja õhtusöögid
Rikkalik külm lett

Piljard-, kabe-, male- ja muud mängud.

W. KALJOT

Tööriistad,
ehitusmaterjal,
majatarbed,
Hinnad mõõdukad.

TARTU, POE TÄN. 9.
TEL. 12-29.

F-a G. BIRK'i

riidevärvimise ja keemilise
puhastuse t ö ö s t u s,

Tallinn, Maakri tänav 23, telefon 309-18

VASTUVÕTUKOHAD:

Raekoja pl. 13, telefon 429-28. Pikk tänav 33
Vana Kalamaja t. 13. Müüri vahe 17, kübaraäris,
ja Maakri tänav 6, rohukaupluses.

LAEVAKONTOR

ERNST BERGMANN & CO.

TELEGR.-AADRESS: „KOIDU“ — TALLINN

VABADUSEPLATS 5 P. O. B. 158

TEL. 467-31, 522-01

J. PUHK & POJAD

TALLINNAS, PÕHJA PST. 21

Autode esindus ja töökojad, tel. 426-40

Õlid, bensiin, tagavaraosad,
auto- ja jalgrattakummid
„D U N L O P“

ESTONIA PUIESTEE 27. TELEFON 427-55

ARSENAL

TALLINNAS, SUUR KARJAMAA TÄN. 1.

TELEFONID: { LINNAST ARSENALI KESKJAAMA 426-86
ARSENALI KESKJAAMAST 3-01 JA 3-63.

VALMISTAB:

Uusi vabu- ja täpsuspüsse inglise ja vene padrunelle ja ka üksikuid vint-raudu neile; uuemat tüüpi väikekalibrilisi täpsuspüsse, 1932. a. mudel; uuemat tüüpi väikekalibrilisi täpsuspüstoleid, 1933. a. mudel; diopter-sihikuid, harilikke ja Lyman-tüübilisi; rõngas- ja tulp-kirpe ja kirbu-aluseid; püssi kontrollabinõusid: õhne kalibri mõõtmise pulgad, kont-rollpadrunid, kuulide kalibreerimise abinõud jne.; püssi puhastusabi-nõusid: vardad, nühised, õlitoosid jne.; padrunite laadimise abinõusid.

Jaapani vintpüsside ümbertegemine inglise padrunile.
Harilikkudele inglise vintpüssidele täpsusraudade pealemonteerimine.
Relvade parandamine ja oksüdeerimine (mustamine).
Gaasikaitsetorbikute (-maskide) valmistamine kaitseväge nõuete kohaselt.
Nikeldamine, oksüdeerimine, elektrotehnilised tööd.
Vasevalu kuni 100 kg ja malmivalu kuni 500 kg tükk.
Mootori osade, hammasrataste, lekaalide ja šabloonide valmistamine.

MÜÜK ka järelmaksu peale kuni kuus kuud, ametasutuste või juriidiliste isikute vastutusel või panga garantii vastu.

HINNAKIRI TASUTA.

OSTAME tapamajas ja sigade vastuvõtte päevadel raudteejaamades

kõrgeima päevahinnaga

peekonsigu, loomi, vasikaid ja lambaid

MÜÜME oma kauplusis

Tartus, Ülikooli tän. nr. 7, telefon 12-59

Tartus, Tähe tän. nr. 72, telefon 12-18

Tartus, Narva tän. nr. 9, telefon 12-22

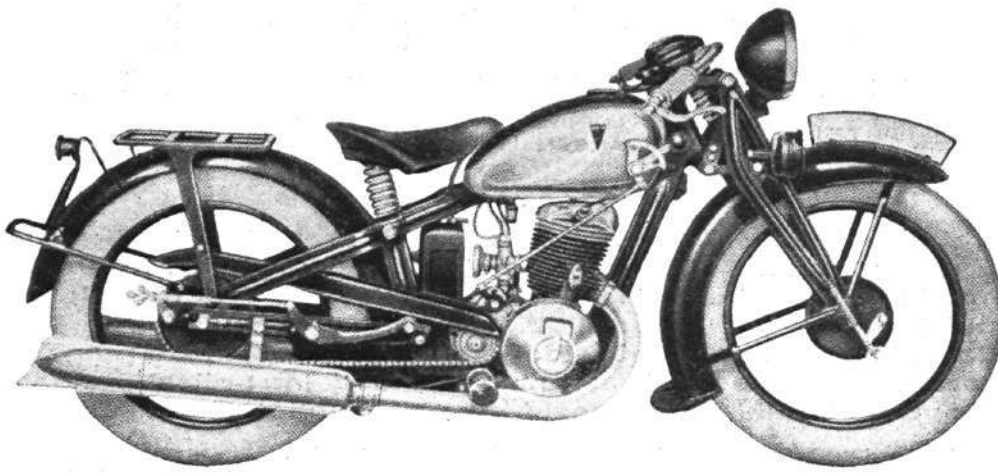
Valgas, Vabaduse tän. nr. 33, telefon 32

oma tööstuse saadusi: vorste, suitsusinke, sea päid ja jalgu, sea-, looma-, vasika- ning lambaliha j. n. e.

Kaup värske ja kõrgeväärtuslik. Hinnad võistlematult odavad.

ÜHISUS «LÕUNA-EESTI EKSPORTTAPAMAJA» TARTUS

Telefonid: Juhataja 11-64, kontor ja kodune keskjaam 11-24 ja 11-28.

D. K. W. mootorrattad ja väikeautod.

Esindaja:

Eesti A/S. **C. SIEGEL**, Tallinn.

Tel. 450-86.

AUTO-OSAKOND.

Uus tän. 2.

O.-ü. „MOOTORI“ maalinide sõiduplaanid.

- 1) **Tallinn—Leesi** ühendus iga päev
Väljasõit: Tallinnast kell 17.00, Leesilt kell 5.45
- 2) **Tallinn—Loksa—Viinistu** ühendus iga päev
Väljasõit: Tallinnast—Loksale kell 8.00 ja 17.00, Viinistule kell 17.00
Loksalt kell 6.10 ja 16.30, Viinistult kell 5.45
- 3) **Tallinn—Anija—Raudoja**
Väljasõit: Tallinnast igal esmaspäeval, reedel ja laupäeval kell 17.00
Raudojalt igal esmaspäeval, teisipäeval ja laupäeval kell 6.50
- 4) **Tallinn—Kurna—Nabala** ühendus igal äripäeval
Väljasõit: Tallinnast kell 16.30, Nabalast kell 7.00
- 5) **Tallinn—Märjamaa**
Väljasõit: Tallinnast igal esmaspäeval, neljapäeval, reedel ja laupäeval kell 17.00
Märjamaalt igal esmaspäeval, teisipäeval, reedel ja laupäeval kell 6.30
- 6) **Tallinn—Keila-Joa**
Väljasõit: Tallinnast igal reedel ja laupäeval kell 17.30
Keila-Joalt igal laupäeval ja esmaspäeval kell 7.15
- 7) **Tallinn—Rannamõisa—Suuropi** ühendus igal esmaspäeval ja laupäeval
Väljasõit: Tallinnast kell 6.30 ja 17.30, Rannamõisast kell 8.00 ja 19.00
Suuropist kell 7.35 ja 18.35

Autobuste liikumise korraldaja
Tallinnas, Vene turul, tel. 305-45

O.-ü. „MOOTOR“
Tallinn, Kopli 38, tel. 450-52.